

**Załącznik do Uchwały nr 691/14
Rady Miasta Torunia
z dnia 16.01.2014 r.**

Załącznik do Uchwały nr 624/09
Rady Miasta Torunia
z dnia 27 sierpnia 2009 r.

Miasto Toruń

**Lokalny Program Rewitalizacji
Miasta Torunia
na lata 2007 – 2015**

SPIS TREŚCI

ZAŁĄCZNIKI DO LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA TORUNIA NA LATA 2007-2015	4
1. WSTĘP	5
2. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO – SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO KRAJU, REGIONU I GMINY – PRZESŁANKI DO ZAŁOŻEŃ REWITALIZACJI MIASTA	6
2.1. Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności (SWW) na lata 2007-2013.....	6
2.2. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NRSO) na lata 2007- 2013.....	7
2.3. Strategia Rozwoju Kraju (SRK) 2007-2015	8
2.4. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020	9
2.5. Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013	9
2.6. Strategia Rozwoju Miasta Torunia do roku 2020	11
3. ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI	12
3.1. Okres programowania	12
3.2. Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru i jego diagnoza	12
3.2.1. Poziom ubóstwa i wykluczenia	16
3.2.2. Poziom długotrwałego bezrobocia.....	23
3.2.3. Poziom aktywności gospodarczej	27
3.2.4. Poziom przestępczości i naruszeń prawa	30
3.2.5. Szczególnie zniszczone otoczenie.....	34
3.2.6. Poziom zagęszczenia zabytków.....	38
3.2.7. Podsumowanie analizy dotyczącej wskazania obszaru do rewitalizacji (wskaźnik sumaryczny) i obszaru mieszkalnictwa.....	42
3.3. Uwarunkowania i problemy obszarów wskazanych do rewitalizacji – diagnoza szczegółowa	54
3.3.1. Stare Miasto	54
3.3.2. Bydgoskie Przedmieście	62
3.4. Logika interwencji w obszarach wskazanych do rewitalizacji – zidentyfikowane cele rewitalizacji	68
3.5. Kwantyfikacja wskaźników osiągniętych celów rewitalizacji.....	70
3.5.1. Stare Miasto	70
3.5.2. Bydgoskie Przedmieście	71
4. PLAN FINANSOWY REALIZACJI DZIAŁAŃ	72
5. SYSTEM WDRAŻANIA.....	72

5.1. Podstawa prawna dofinansowania projektów rewitalizacyjnych ze środków publicznych	72
5.1.1. <i>Informacje wstępne</i>	72
5.1.2. <i>Ustawa o finansach publicznych</i>	75
5.1.3. <i>Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami</i>	75
5.1.4. <i>Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych</i>	76
5.1.5. <i>Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie</i>	77
5.1.6. <i>Ustawa o partnerstwie publiczno – prywatnym</i>	78
5.1.7. <i>Pomoc publiczna</i>	79
5.2. Zasady naboru projektów rewitalizacyjnych	79
5.3. Zasady finansowania projektów wspierających proces rewitalizacji finansowanych z innych źródeł niż RPO WKP	82
5.3.1. <i>Dotacje dla organizacji pozarządowych</i>	82
5.3.2. <i>Dotacje na prace konserwatorskie</i>	83
5.4. Zasady monitorowania realizacji projektów rewitalizacyjnych	84
5.5. System zarządzania rewitalizacją. Koordynacja rewitalizacji	85
6. PLAN PROMOCJI LPR-T ORAZ PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH REWITALIZACJI. PROPOZYCJA SYSTEMU KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	87
6.1. Wstęp – uzasadnienie podjęcia działań promocyjnych	87
6.2. Cele promocji i mierniki osiągnięcia założonych celów	87
6.3. Adresaci promocji	88
6.4. Argumenty strategii promocji	88
6.5. Rodzaje i środki promocji	89
6.6. Budżet promocji, realizator oraz częstotliwość podejmowania działań promocyjnych ...	89

Załączniki do Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Załączniki do Zeszytu głównego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015 stanowią:

1. Załącznik nr 1 – Diagnoza stanu wyjściowego
2. Załącznik nr 2 – Wykaz projektów wraz z procedurą wyłonienia beneficjentów
3. Załącznik nr 3 – Opisy projektów
4. Załącznik nr 4 – Raport z konsultacji społecznych
5. Załącznik nr 5 – Plan finansowy
6. Załącznik nr 6 – Opisy projektów społecznych

1. Wstęp

Zgodnie z definicją dr Krzysztofa Skalskiego zawartą w publikacji *Rewitalizacja obszarów starej zabudowy w miastach*: „właściwa definicja określa rewitalizację jako kompleksowy program remontów, modernizacji zabudowy i przestrzeni publicznych, rewaloryzacji zabytków na wybranym obszarze, najczęściej dawnej dzielnicy miasta, w powiązaniu z rozwojem gospodarczym i społecznym. Rewitalizacja to połączenie działań technicznych - jak np. remonty - z programami ożywienia gospodarczego i działaniem na rzecz rozwiązania problemów społecznych, występujących na tych obszarach: bezrobociem, przestępczością, brakiem równowagi demograficznej”.

W wymienionej publikacji stwierdza się również, że podczas realizacji programu rewitalizacji należy zwrócić uwagę nie tylko na zapewnienie spójności społecznej i gospodarczej, ale również i terytorialnej. Oznacza to, iż rewitalizacja to kompleksowy program, który odnosi się do wybranych obszarów w dawnych, często zabytkowych lecz podupadłych dzielnicach mieszkaniowych, przemysłowych, czy powojkowych w miastach, a także poza nimi.

Pamiętać przy tym należy, iż rewitalizacja dotyczy nie tylko infrastruktury, ale przede wszystkim stworzenia odpowiednich warunków do poprawy bytu „tkanki” społecznej znajdującej się na rewitalizowanym obszarze. Należy także zwrócić uwagę, iż jest to proces kompleksowy, dotyczący nie jednego obiektu, ale wybranego obszaru zamieszkanego przez marginalizowaną grupę społeczną. Poza tym nie można zakończyć tego procesu w ciągu roku, czy dwóch lat. „Owoce” programu rewitalizacji nie pojawią się od razu, dlatego tak ważnym jest przygotowanie długotrwałego programu.

Z uwagi na wspomnianą kompleksowość działań na danym obszarze przygotowanie programu rewitalizacji jest trudne i czasochłonne. Wymaga również skorzystania z szeregu danych, które mogłyby posłużyć jako kryteria degradacji terenu, a w dalszej perspektywie w oparciu o nie można by monitorować procesy rewitalizacji przeprowadzane na danym terenie. Biorąc to pod uwagę zadbano, aby w oparciu o zasadę empowerment zapewnić możliwość udziału i zaangażowania społeczeństwa, zwłaszcza tych grup, których dotyczą zdiagnozowane problemy, w proces powstawania dokumentu. W tym celu zorganizowano konsultacje społeczne, których tematem było omówienie wyników analiz, wyboru obszarów wsparcia oraz projektów, które znalazły się w Programie.

2. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno – społeczno – gospodarczego kraju, regionu i gminy – przesłanki do założeń rewitalizacji miasta

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007 – 2015 (LPR-T) powinien być zgodny z założeniami innych opracowań dotyczących różnych sfer rozwoju obszaru rewitalizacji i całego miasta, a jego zapisy – spójne z dokumentami strategicznymi opracowanymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej wymieniono wybrane do analizy dokumenty:

- Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności (SWW) na lata 2007-2013,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NSRO) na lata 2007-2013,
- Strategia Rozwoju Kraju (SRK) 2007-2015,
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013,
- Strategia Rozwoju Miasta Torunia do roku 2020,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Torunia.

2.1. Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności (SWW) na lata 2007-2013

Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności wyznaczają kierunki realizacji polityki spójności UE w latach 2007-2013. W ramach dokumentu opracowano priorytety polityki realizacji odnowionej agendy lizbońskiej, na podstawie których zostały sprecyzowane wytyczne dla pobudzania rozwoju istotnych dla Unii Europejskiej obszarów. SWW stanowią podstawę dla przygotowania przez państwa członkowskie krajowych dokumentów, tj. Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (NRSO) oraz programów operacyjnych.

Wytyczne stanowią kilkunastostronicowy dokument skonstruowany na bardzo wysokim poziomie ogólności, w którym nie należy szukać potwierdzenia wprost przyjętych w ramach LPR-T założeń. Przyjąć jednak należy, że dokumenty takie jak NRSO, strategie rozwoju regionalnego oraz programy operacyjne są przejawem realizacji Wytycznych i w nich powinniśmy poszukiwać bardziej sprecyzowanych celów, do których można odnieść cele programu rewitalizacji.

2.2. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NRSO) na lata 2007-2013

NSRO jest podstawowym dokumentem przygotowywanym przez każdy kraj członkowski UE, określającym krajowe priorytety, na które będą przeznaczone unijne fundusze i środki krajowe w latach 2007-2013.

Cele NSRO będą realizowane za pomocą programów operacyjnych, tj.:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Fundusz Spójności (FS),
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – EFRR,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki – Europejski Fundusz Społeczny (EFS),
- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – EFRR,
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej – EFRR,
- Program Operacyjny Pomoc Techniczna – EFRR,
- Programy Operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej – EFRR.

Powyższe programy będą przyczyniać się do realizacji celów nakreślonych w tym dokumencie, a jednocześnie wytycznych przyjętych w SWW.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cele horyzontalne NSRO:

- Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
- Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług;
- Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej;
- Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Problematyka rewitalizacji poruszona wprost pojawia się w dokumencie kilka razy:

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

- W analizie SWOT wśród słabych stron w wymiarze przestrzennym wymienia się dużą liczbę zdegradowanych społecznie, gospodarczo i technicznie terenów miejskich, przemysłowych i powojkowych wymagających rewitalizacji;
- W rozwinięciu horyzontalnego celu szczegółowego „Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej” rewitalizacja, rozumiana jako odnowa środowiska fizycznego, kulturowego i historycznego, propagowanie przedsiębiorczości, rozwój lokalnego zatrudnienia, należy do obszarów działalności, za pomocą którego przejawia się polityka spójności w Polsce w wymiarze miejskim. **Miasta w tym aspekcie postrzegane są jako motory rozwoju regionalnego, dlatego ich wewnętrzna spójność oraz wypełnianie funkcji ponadlokalnych, w tym kulturalnych i administracyjnych, jest niezwykle istotne dla rozwoju całego regionu.**

2.3. Strategia Rozwoju Kraju (SRK) 2007-2015

Strategia Rozwoju Kraju (SRK) 2007-2015 jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety polityki rozwoju w perspektywie najbliższych lat oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia Rozwoju Kraju jest nadrzędnym, wieloletnim dokumentem strategicznym rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, stanowiącym punkt odniesienia zarówno dla innych strategii i programów rządowych, jak i opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Istotną rolę SRK jest koordynowanie reform instytucjonalno-regulacyjnych z działaniami finansowanymi ze środków UE, tak aby poprzez efekt synergii wszelkie przedsięwzięcia podejmowane w ramach rewitalizacji przynosiły możliwie największy efekt prorozwojowy.

Głównym celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin.

Priorytetami strategicznymi są:

- Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki.
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej.
- Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości.
- Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa.
- Rozwój obszarów wiejskich.
- Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

W priorytecie „Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej” rewitalizacja postrzegana jest przez kontekst rozwoju budownictwa mieszkaniowego głównie w oparciu o tereny poprzemysłowe. W tym samym priorytecie można znaleźć odniesienia do rewitalizacji jako poprawy bazy socjalnej, ochrony dziedzictwa kulturowego, renowacji zabytków i obiektów turystycznych. W tym rozumieniu działań związanych z rewitalizacją, cele LPR-T będą spójne z SRK.

2.4. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020

Cel nadrzędny Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020 pozostaje taki sam jak w strategii obowiązującej do 2006 r. tj. „Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”.

W ramach obowiązującej Strategii wyodrębniono trzy priorytetowe obszary działań strategicznych:

- Rozwój nowoczesnej gospodarki,
- Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej Regionu,
- Rozwój zasobów ludzkich.

W ramach Strategii Rozwoju Województwa zakłada się, że przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą traktowane jako:

- rewitalizacja zdegradowanych obszarów zasiedlonych dla polepszenia ich zasobów mieszkaniowych,
- ochrona i rewaloryzacja zasobów zabytkowych z nadaniem im nowych funkcji, wywołaniem ożywienia społeczno-gospodarczego,
- wspieranie przekształceń obszarów problemowych (np. poprzemysłowych, powojkowych) w kierunku aktywizacji ich potencjałów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

LPR-T wpisuje się w tak rozumiany proces rewitalizacji.

2.5. Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 jest jednym z 16 programów regionalnych służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 i Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia w zakresie polityki wzrostu konkurencyjności

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

województw i wyrównywania szans rozwojowych, planowanej i realizowanej przez samorządy województw.

Program realizowany będzie na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego przy udziale środków finansowych pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, publicznych środków krajowych i środków prywatnych. Wkład unijny wyniesie 951 mln euro.

Za realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 odpowiedzialna jest Instytucja Zarządzająca - Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Program zawiera: diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podsumowaną analizą SWOT, informację o zewnętrznym wsparciu finansowym dla województwa, w tym ze środków przedakcesyjnych, funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, strategię rozwoju regionu oraz osie priorytetowe, plan finansowy i system wdrażania programu.

Celem głównym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w latach 2007-2013 jest tworzenie warunków dla poprawy konkurencyjności województwa oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej jego obszaru.

Cele szczegółowe programu to:

- Zwiększenie atrakcyjności województwa kujawsko-pomorskiego jako obszaru aktywności gospodarczej, lokalizacji inwestycji, jako obszaru atrakcyjnego dla zamieszkania i wypoczynku zarówno dla mieszkańców regionu, jak i turystów,
- Zwiększenie konkurencyjności gospodarki regionu,
- Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców.

Cele te będą realizowane poprzez ukierunkowane działania określone jako osie priorytetowe:

- Oś priorytetowa 1. Rozwój infrastruktury technicznej,
- Oś priorytetowa 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska,
- Oś priorytetowa 3. Rozwój infrastruktury społecznej,
- Oś priorytetowa 4. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego,
- Oś priorytetowa 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw,
- Oś priorytetowa 6. Wsparcie rozwoju turystyki,
- Oś priorytetowa 7. Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy,
- Oś priorytetowa 8. Pomoc techniczna.

Cele LPR-T wpisują się w Oś priorytetową 7 „Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy”, Działanie 7.1 „Rewitalizacja zdegradowanych dzielnic miast” i Działanie 7.2 „Adaptacja do nowych funkcji społeczno-gospodarczych terenów przemysłowych i powojaskowych”. Celem osi priorytetowej jest ożywienie gospodarcze i społeczne oraz odnowa infrastrukturalna i

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

architektoniczno-urbanistyczna zdegradowanych części miast, terenów i obiektów przemysłowych i powojkowych. Rewitalizacja wymieniana jest również w kontekście przywrócenia lub nadania funkcji miejskich terenom powojkowym oraz odnowy terenów mieszkaniowych. Regionalny Program Operacyjny jest dokumentem, który bezpośrednio wywołuje konieczność opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji w przypadku, gdy gmina będzie się ubiegać o dofinansowanie projektów rewitalizacyjnych w ramach RPO.

RPO traktuje rewitalizację jako kompleksowy proces odnowy, nie tylko architektoniczno-urbanistycznej, czy też technicznej (fizycznej), ale także społecznej i gospodarczej. W „Wytycznych dotyczących przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji” podkreśla się aspekt społeczny rewitalizacji jako kluczowy dla prawidłowego przeprowadzenia procesu. W związku z tym w ramach LPR-T zaplanowano szereg mechanizmów i konkretnych projektów, które mają służyć odnowie społecznej zdegradowanych obszarów, które zostały wskazane do rewitalizacji.

2.6. Strategia Rozwoju Miasta Torunia do roku 2020

Strategia Rozwoju Miasta Torunia do roku 2020 powstała w ramach aktualizacji Strategii opracowanej w 2002 r. W nowym dokumencie wyznaczono cztery Cele strategiczne. Jednym z nich jest **Cel 4. Toruń miastem chroniącym dziedzictwo kulturowe oraz rozwijającym sferę kulturalną i gospodarkę turystyczną**. W ramach tego celu wyodrębniono sześć celów operacyjnych, w szczególności **Cel 4.1 Wzmacnianie instytucjonalne działalności w sferze kultury oraz Cel 4.3 Rewitalizacja obiektów zabytkowych i terenów zdegradowanych**.

Realizacja celu 4.1 ma zmierzać do ochrony dziedzictwa kulturowego, która będzie związana także z usprawnianiem funkcjonowania instytucji kultury i innych instytucji działających w zasobach chronionych zabytków Torunia.

Rewitalizacja tych zasobów jest podstawą do rozwoju kulturalnego Torunia, ale także turystycznego i w konsekwencji gospodarczego oraz społecznego. Ponadto ma doprowadzić do przywrócenia ładu przestrzennego i poprawić wizerunek obszarów objętych rewitalizacją.

W celu 4.3 oprócz wpisanego w LPR-T Starego Miasta i Bydgoskie Przedmieście wymienia się także inne obiekty wymagające rewitalizacji, jak np. system fortów Twierdzy Toruń, który został uznany za unikatowe dziedzictwo kultury i historii miasta w skali światowej. Ponadto Strategia zwraca uwagę na pozostałe obszary problemowe do których zaliczone zostały rozproszone na całym obszarze miasta enklawy biedy oraz zdekapitalizowane obszary przemysłowe i powojkowe.

Spodziewane rezultaty:

- Wzrost liczby wyremontowanych i zmodernizowanych obiektów kultury;

- Wzrost liczby osób korzystających z usług instytucji kultury;
- Wzrost dostępności do obiektów zabytkowych;
- Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych i ich otoczenia;
- Poprawa estetyki zabytkowej części miasta;
- Wzrost liczby osób odwiedzających Toruń w celach kulturoznawczych.

Do priorytetowych instrumentów realizacji celów Strategii zalicza się m.in.:

- Modernizacje i remonty obiektów kultury;
- Udostępnienie fortów jako atrakcji turystycznej;
- Prowadzenie kampanii i akcji zachęcających do inwestycji w remonty i modernizacje obiektów zabytkowych.

3. Założenia Programu Rewitalizacji

3.1. Okres programowania

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015, odnoszącego się do zdegradowanych obszarów miejskich Torunia wyróżniono jeden okres programowania, w którym następuje rozdysponowanie środków finansowych – lata 2007-2015. Program ma charakter strategiczno-operacyjny, a zatem należy przyjąć, że rok 2015 wyznacza okres obowiązywania zapisów Programu głównie w zakresie założonych celów rewitalizacji na wskazanych obszarach, zakresu interwencji oraz priorytetowych typów projektów.

3.2. Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru i jego diagnoza

Ogólnym wyznacznikiem decydującym o opracowaniu LPR-T jest wyraźny kryzys miejski lub zapotrzebowanie na odnowę społeczno-gospodarczą. Kryteria, które wzięto pod uwagę przy wskazaniu zdegradowanych obszarów miejskich do rewitalizacji, podzielono na kryteria główne oraz jedno kryterium pomocnicze. Kryteria główne są zgodne z dokumentem pn. „Wytyczne dotyczące przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013. Dokument ten został przygotowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego i należy się kierować zapisanymi w nim wytycznymi, jeśli zamierza się skorzystać ze wsparcia Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

w ramach RPO WKP na działania rewitalizacyjne. Ponadto należy podkreślić, iż wytyczne te zawierają wiele cennych wskazówek dla samorządów przystępujących do wdrażania procesu rewitalizacji. Kryteria główne służą wprost do wykonania delimitacji (wydzielenia) obszaru do rewitalizacji.

Kryteria główne stanowią również podstawę do wskazania obszaru wsparcia dla mieszkalnictwa. Należy wyjaśnić, iż obszary, na których mogą być realizowane działania z dziedziny mieszkalnictwa, mogą być wybrane na podstawie ściśle określonych kryteriów. Zostały one opisane w „Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa”. Rekomendowane wskaźniki, za pomocą których opisać należy poszczególne kryteria według wytycznych MRR dotyczą 2006 r., w związku z tym dane z tych lat zostały uwzględnione w analizach. Jak zostało to przedstawione w kolejnych rozdziałach, analizy wykazały, iż obszar Starego Miasta wybrany do rewitalizacji na podstawie Wytycznych Urzędu Marszałkowskiego może być również wskazany jako obszar, na którym mogą być realizowane działania z dziedziny mieszkalnictwa, zgodnie z wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego. Oznacza to, iż pomoc finansowa będzie mogła zostać przeznaczona na remonty części wspólnych budynków mieszkalnych. W poprzednim okresie programowania zasady udzielania wsparcia nie zezwalały na realizację tego typu przedsięwzięć.

Miasto Toruń współpracuje na bieżąco ze stowarzyszeniami skupiającymi przedstawicieli mniejszości. Osoby należące do mniejszości narodowych lub etnicznych mieszkają na terenie całego miasta w rozproszeniu. Diagnoza sporządzona dla Programu rewitalizacji nie wykazała występowania problemów imigrantów, mniejszości narodowych i etnicznych, w tym na obszarach wsparcia.

Delimitacja obszarów wsparcia dla Miasta Torunia została dokonana na podstawie kryteriów głównych oraz pomocniczych. Do głównych kryteriów wskazania obszaru rewitalizacji i mieszkalnictwa należą:

Kryteria główne:

- **Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia** mierzony liczbą osób uprawnionych do korzystania z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców (wskaźnik W1A) oraz liczbą wyroków eksmisyjnych z lokali mieszkalnych na 1000 mieszkańców obszaru (wskaźnik W1B);
- **Wysoki poziom długotrwałego bezrobocia** mierzony procentowo stosunkiem liczby osób długotrwale bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik W2);
- **Niski poziom aktywności gospodarczej** mierzony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wskaźnik W3);
- **Wysoki poziom przestępczości i naruszeń prawa** mierzony liczbą przestępstw i wykroczeń na 1000 mieszkańców (wskaźnik W4);
- **Szczególnie zniszczone otoczenie** mierzone wskaźnikiem – liczba obiektów użyteczności publicznej o funkcjach kultury, pomocy społecznej oraz edukacji będących w złym stanie technicznym w przeliczeniu na km² powierzchni obszaru (wskaźnik W5).

Kryterium pomocnicze:

- **Poziom zagęszczenia zabytków w złym stanie technicznym** mierzony liczbą obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do ewidencji i rejestru zabytków w przeliczeniu na hektar powierzchni obszaru (wskaźnik W6).

W celu wskazania obszaru do rewitalizacji wszystkie wymienione wskaźniki zostały wystandaryzowane. Standaryzacja wskaźników polega na odjęciu od nominalnej wartości wskaźnika dla danego obszaru średniej wartości dla wszystkich obszarów i podzieleniu przez odchylenie standardowe dla wszystkich obszarów. W wyniku tej procedury wszystkie wskaźniki standaryzowane mają rozkład charakteryzujący się jednakową średnią (zero) i odchyleniem standardowym (do jeden), co umożliwia ich logiczną interpretację i uprawnia do dodawania wskaźników.

Na bazie wystandaryzowanych wskaźników utworzono indeks zbiorczy (wskaźnik sumaryczny):

$$\text{Indeks1} = W1A + W1B + W2 + (-W3) + W4 + W5 + W6$$

Obszar może zostać wskazany do rewitalizacji, jeśli indeks zbiorczy dla danego obszaru jest najwyższy, a dodatkowo zgodnie z „Wytycznymi dotyczącymi przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji” dany obszar spełnia warunki wyboru do rewitalizacji według przynajmniej trzech kryteriów, z czego jedno musi należeć do kryteriów przestrzennych (W5) lub do kryteriów społecznych (W1 – W4). Natomiast zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego obszar może być wskazany do udzielania wsparcia na działania z dziedziny mieszkalnictwa, jeśli przynajmniej pod względem trzech ze wskazanych głównych kryteriów W1A, W2, W3, W4 charakteryzuje się gorszymi wskaźnikami niż średnie wskaźniki dla województwa.

W wyniku analizy cytowanych powyżej wskaźników, a także biorąc pod uwagę funkcje Starego Miasta i Bydgoskiego Przedmieścia jako obszarów centralnych (szczególnie w przypadku Starego Miasta) oraz obszarów o bardzo wysokiej wartości kulturowej, dużym potencjale turystycznej i rekreacyjnej oraz pełniącej funkcje mieszkalne, obszary te uznano za priorytetowe w procesie rewitalizacji rozumianej jako odnowa zdegradowanych obszarów. Jednocześnie, jak wykazano w rozdziałach dotyczących zgodności z politykami rządowymi i regionalnymi w zakresie rewitalizacji, wskazanie do wsparcia obszarów centralnych posiadających bardzo istotne dla miasta walory kulturowe oraz duży potencjał turystyczny, należy uznać za właściwe. Weryfikacja degradacji

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

społecznej i przestrzennej Starego Miasta i Bydgoskiego Przedmieścia, wykonana pod kątem wskazania tego obszaru do rewitalizacji, została przeprowadzona w kolejnych rozdziałach.

Dane dla Torunia zostały zebrane w podziale na jednostki urbanistyczne. Rozkład jednostek urbanistycznych Torunia został zaprezentowany w Załączniku nr 1 do LPR-T „Diagnoza stanu wyjściowego” w rozdziale „Analiza istniejącego zagospodarowania przestrzennego”. Liczba ludności zamieszkująca poszczególne obszary została zaprezentowana w tabeli poniżej.

tabela nr 1. Liczba ludności Torunia według jednostek urbanistycznych (stan na 2006 r.)

Oznaczenie obszaru	Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały
1	Starotoruńskie Przedmieście	109
2	Barbarka	7
3	Wrzosa	12419
4	Bielany	4620
5	Bydgoskie Przedmieście	28810
6	Stare Miasto	8840
7	Chelmińskie	35068
8	Jakubskie	7389
9	Mokre	17452
10	Katarzynka	29
11	Grębocin przy Lesie	1605
12	Rubinkowo	28894
13	Bielawy	2462
14	Grębocin nad Strugą	2241
15	Na Skarpie	25949
16	Kaszczorek	1876
17	Czerniewice	2282
18	Rudak	740
19	Stawki	6789
20	Podgórz	8508
SUMA		196089

Źródło: Ewidencja Ludności Urzędu Miasta Torunia

Wyniki wszystkich analiz, które pozwoliły wskazać Stare Miasto i Bydgoskie Przedmieście do rewitalizacji, a także diagnoza społeczno-gospodarcza i przestrzenna tych obszarów zostały streszczone w kolejnych rozdziałach.

Uwagi metodologiczne: W analizie wyboru obszaru do rewitalizacji zostały uwzględnione jednostki, w których liczba mieszkańców wynosi minimum 1% liczby mieszkańców Torunia. Mniejsze jednostki wobec zaludnienia Torunia należy uważać za praktycznie niezamieszkałe.

W tablicach w rozdziałach 3.2.1-3.2.6 zaprezentowano wskaźniki obliczone dla poszczególnych kryteriów, według których wybrany został obszar do rewitalizacji. Wskaźniki te mają swoje odzwierciedlenie na mapach zaprezentowanych w w/w rozdziałach oraz w tekście analiz. Dane, które posłużyły do obliczenia poszczególnych wskaźników, pochodzą z 2006 r. Znaczenie przeprowadzonych analiz dla opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Torunia wyznacza przede wszystkim konieczność dokonania porównań pomiędzy poszczególnymi jednostkami urbanistycznymi. Z pewnością duże zmiany, jakie dokonały się w gospodarce, w tym na rynku pracy, od 2006 r. spowodowały, iż znaczna część wybranych do analizy danych jest obecnie nieaktualna. Jednakże można z dużą dozą prawdopodobieństwa stwierdzić, iż relacje pomiędzy poszczególnymi jednostkami urbanistycznymi (obszarami porównywanymi na potrzeby wyboru ich do rewitalizacji) uległy niewielkim zmianom. W związku z tym dokonanie wyboru zdegradowanego obszaru miejskiego do rewitalizacji na podstawie niżej przedstawionych analiz jest w pełni uprawnione i ponadto zgodne z Wytocznymi Ministra Rozwoju Regionalnego.

Na mapach, prócz wskaźników liczbowych, zaprezentowano także nasycenie danego problemu przy użyciu następujących kolorów:

- Dla wskaźników, gdy wyższy poziom oznacza gorszą sytuację niż średnio w mieście:
 - Czerwony oznacza wartość wskaźnika minimum 2 razy większą niż średnia dla miasta,
 - Pomarańczowy - 1,5 razy większą (do 2 razy),
 - Żółty - większą niż średnia dla miasta (do 1,5 razy);
- Dla wskaźnika (aktywności gospodarczej), gdy niższy poziom oznacza gorszą sytuację niż średnio w mieście:
 - Czerwony oznacza wartość wskaźnika niższą niż średnia dla miasta pomnożoną przez 0,5,
 - Pomarańczowy - niższą niż średnia dla miasta pomnożoną przez 0,8,
 - Żółty - niższą od średniej.

Niezabarwione obszary nacechowane są wskaźnikami lepszymi od średniej dla całego miasta.

3.2.1. Poziom ubóstwa i wykluczenia

Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego jest obok wskaźników bezrobocia jednym z najważniejszych wskaźników delimitacji obszarów do rewitalizacji. Uwzględniono w nim jedynie osoby korzystające z pomocy społecznej, które w rodzinach osiągają na tyle niskie dochody, aby być uprawnionymi do zasiłków pieniężnych zgodnie z Ustawą o pomocy publicznej. W całym Toruniu osób

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

takich jest 5740¹, natomiast na Starym Mieście i Bydgoskim Przedmieściu (obszarów o najwyższych wartościach bezwzględnych) odpowiednio 1085 oraz 1190, czyli 19% i 21% ogólnej liczby korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa. W tabeli poniżej zaprezentowano dane odnośnie liczby korzystających z pomocy społecznej dla całego miasta z podziałem na analizowane obszary (jednostki urbanistyczne).

tabela nr 2. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej według jednostek urbanistycznych (stan na 2006 r.)

Oznaczenie obszaru	Jednostka urbanistyczna	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej
1	Wrzosey	262
2	Bielany	78
3	Bydgoskie Przedmieście	1190
4	Stare Miasto	1085
5	Chelmińskie	862
6	Jakubskie	382
7	Mokre	585
8	Grębocin przy Lesie	22
9	Rubinkowo	391
10	Bielawy	54
11	Grębocin nad Strugą	92
12	Na Skarpie	131
13	Kaszczorek	20
14	Czerniewice	52
15	Stawki	114
16	Podgórz	420
SUMA		5740

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

Relatywizacja danych, polegająca na przeliczeniu liczby osób korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych obszarach na 1000 mieszkańców, pozwoliła na zidentyfikowanie rejonów miasta szczególnie dotkniętych wysokim poziomem wykluczenia i ubóstwa. Należą do nich: Stare Miasto ze zdecydowanie najwyższym poziomem analizowanego wskaźnika – 122,74, Jakubskie Przedmieście – 51,70, Podgórz – 49,37, Bydgoskie Przedmieście – 41,31, Grębocin nad Strugą – 41,05 oraz Mokre – 33,52. Łącznie wszystkie te obszary zamieszkują 3754 osoby korzystające z pomocy społecznej, co stanowi ponad 65% ogółu korzystających z pomocy społecznej w mieście. Pozostałe analizowane obszary wykazują się wskaźnikiem liczby osób korzystających z pomocy społecznej niższym niż średni poziom dla całego miasta przyjmujący wartość 29,41. W odniesieniu do poziomu

¹ Dane za 2006 r. bez uwzględnienia obszarów wyłączonych z analizy

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

ubóstwa i wykluczenia badanego wskaźnikiem liczby osób korzystających z pomocy społecznej, tylko mieszkańcy Starego Miasta są w gorszej sytuacji niż mieszkańcy całego województwa.

Na 1000 mieszkańców Starego Miasta 123 osoby zostały objęte świadczeniami pieniężnymi z pomocy społecznej. W tym samym czasie w całym mieście poziom ubóstwa według tego wskaźnika wyniósł 29, natomiast w województwie kujawsko-pomorskim 107. Zatem poziom ubóstwa dla Starego Miasta był 4,17 razy wyższy niż poziom dla miasta i 1,15 razy wyższy niż poziom dla województwa. Oznacza to, iż Stare Miasto pod względem kryterium ubóstwa analizowanego wskaźnikiem liczby osób korzystających z pomocy społecznej może zostać obszarem wskazanym do rewitalizacji oraz obszarem, w którym podejmowana będzie pomoc w zakresie mieszkalnictwa.

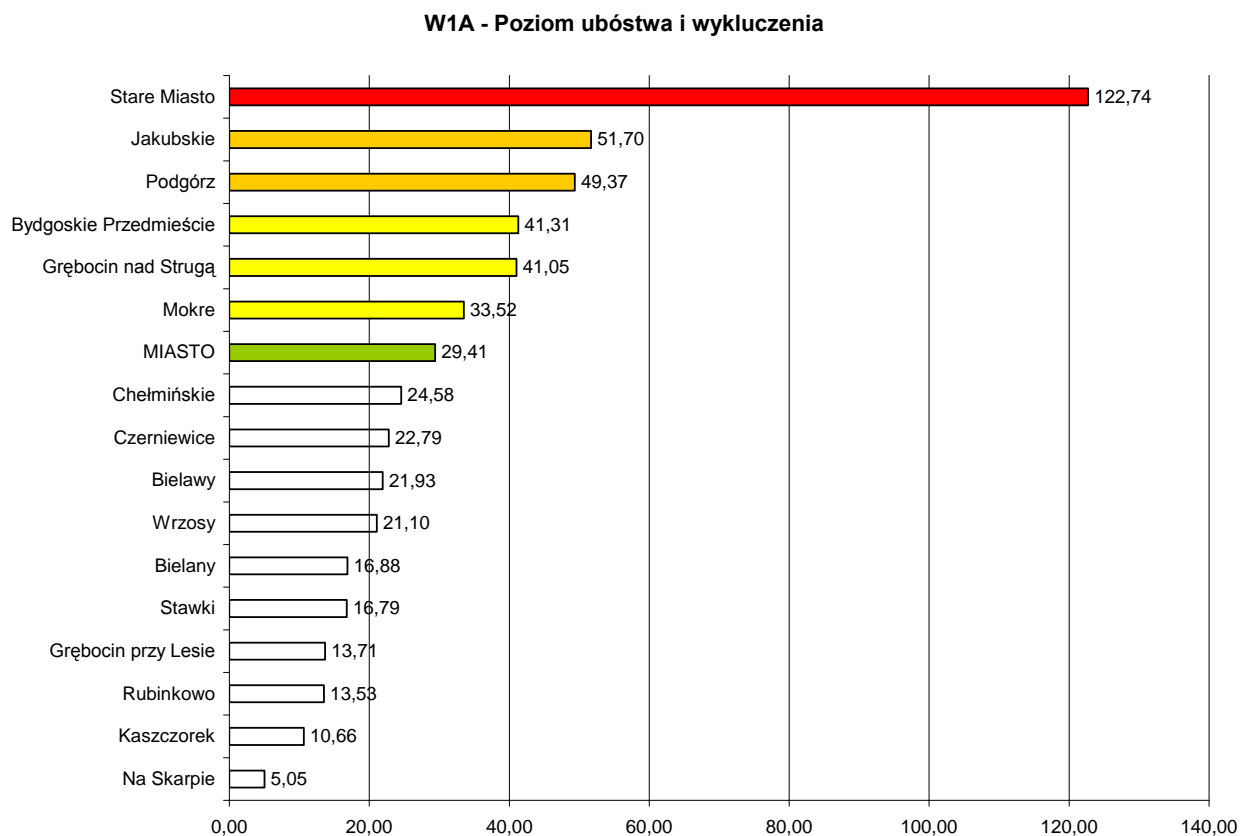
Na 1000 mieszkańców Bydgoskiego Przedmieścia 41 osób zostało objętych świadczeniami pieniężnymi z pomocy społecznej. Zatem poziom ubóstwa dla Bydgoskiego Przedmieścia był 1,4 razy wyższy niż poziom dla miasta i 2,59 razy niższy niż poziom dla województwa. Oznacza to, iż Bydgoskie Przedmieście pod względem kryterium ubóstwa analizowanego wskaźnikiem liczby osób korzystających z pomocy społecznej może zostać obszarem wskazanym do rewitalizacji, ale nie obszarem, w którym podejmowana będzie pomoc w zakresie mieszkalnictwa.

Wykres nr 1 oraz rysunek nr 1 wizualizują przedstawione analizy.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

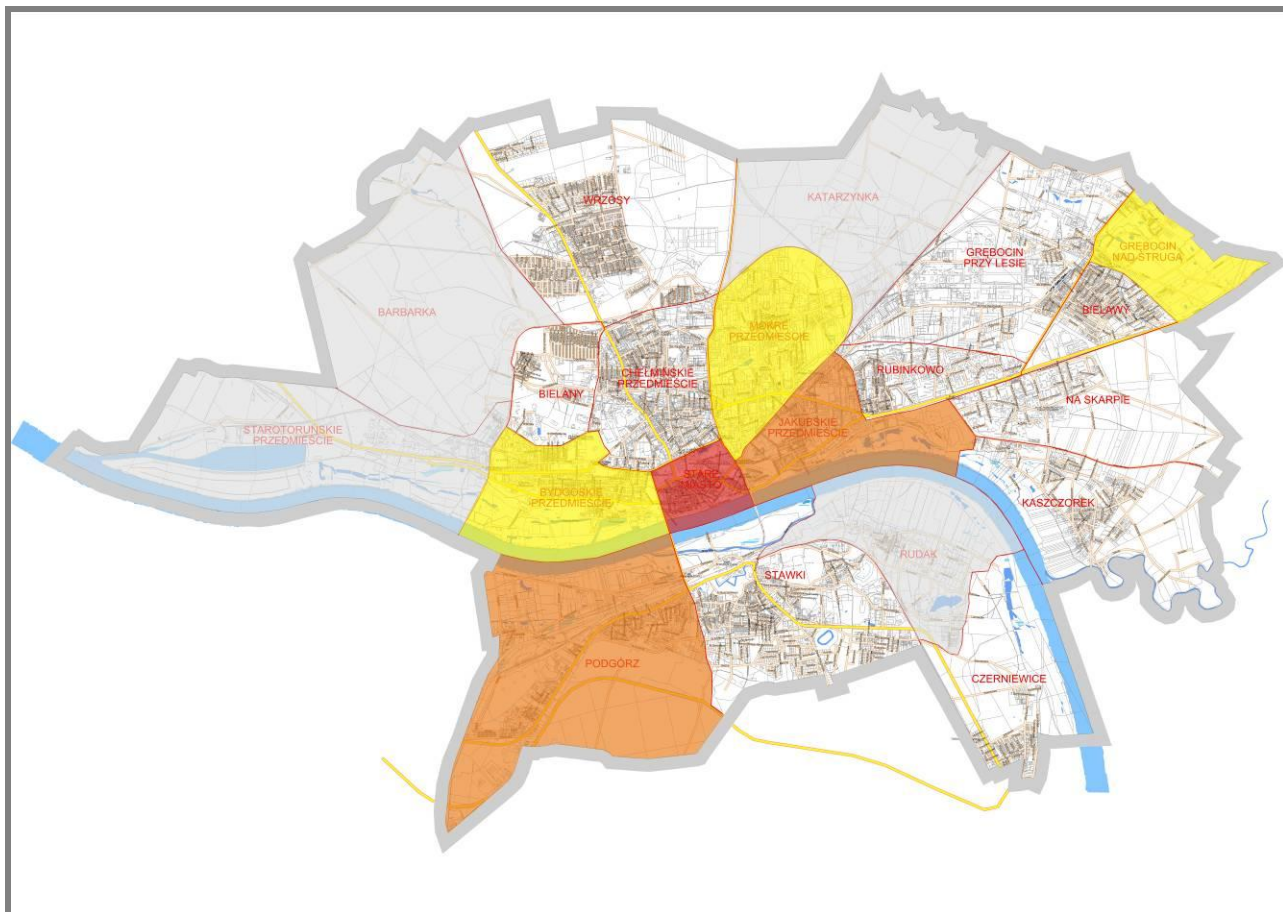
wykres nr 1. Poziom ubóstwa i wykluczenia według wskaźnika W1A - stan na 2006 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie

rysunek nr 1. Rozmieszczenie poziomu ubóstwa i wykluczenia według wskaźnika W1A

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie

Dodatkowym wskaźnikiem, za pomocą którego zostało oznaczone kryterium poziomu ubóstwa i wykluczenia, jest liczba wyroków eksmisyjnych z lokali mieszkalnych w Toruniu. Wskaźnik ten jest pośrednią informacją o zadłużeniu najuboższych mieszkańców miasta w poszczególnych obszarach. Ogółem w 2006 r. w Toruniu wydano 186 wyroków eksmisyjnych, z czego zdecydowana większość wyroków odnosi się do eksmisji z prawem do lokalu socjalnego z zasobów gminy. Największa liczba wyroków eksmisji została orzeczona wobec mieszkańców Bydgoskiego Przedmieścia – 77, a następnie Chełmińskiego – 26 i Starego Miasta – 25.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

tabela nr 3. Liczba wyroków eksmisyjnych z lokali mieszkalnych w Toruniu według jednostek urbanistycznych (stan na 2006 r.)

Oznaczenie obszaru	Jednostka urbanistyczna	Liczba wyroków eksmisyjnych
1	Wrzosey	13
2	Bielany	0
3	Bydgoskie Przedmieście	77
4	Stare Miasto	25
5	Chełmińskie	26
6	Jakubskie	11
7	Mokre	11
8	Grębocin przy Lesie	0
9	Rubinkowo	0
10	Bielawy	0
11	Grębocin nad Strugą	2
12	Na Skarpie	1
13	Kaszczorek	0
14	Czerniewice	0
15	Stawki	3
16	Podgórz	17
SUMA		186

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Torunia

W relacji do liczby mieszkańców (na 1000) największy problem ubóstwa i wykluczenia ze względu na wskaźnik liczby wyroków eksmisyjnych przypada na Stare Miasto – 2,83, następnie na Bydgoskie Przedmieście – 2,67 i Podgórz – 2,00.

Na 1000 mieszkańców Starego Miasta 2,83 osoby zostały objęte wyrokiem o eksmisji. W tym samym czasie w całym mieście poziom ubóstwa według tego wskaźnika wyniósł 0,95. Zatem poziom ubóstwa dla Starego Miasta był 2,97 razy wyższy niż poziom dla miasta. Oznacza to, iż Stare Miasto pod względem kryterium ubóstwa analizowanego wskaźnikiem liczby wyroków o eksmisji może zostać wskazane do wsparcia w ramach rewitalizacji. W zakresie wyboru obszaru wsparcia w ramach mieszkalnictwa wskaźnik nie stanowi podstawy do analizy.

Na 1000 mieszkańców Bydgoskiego Przedmieścia 2,67 osoby zostały objęte wyrokiem o eksmisji. W tym samym czasie w całym mieście poziom ubóstwa według tego wskaźnika wyniósł 0,95. Zatem poziom ubóstwa dla Bydgoskiego Przedmieścia był 2,80 razy wyższy niż poziom dla miasta. Oznacza to, iż Bydgoskie Przedmieście pod względem kryterium

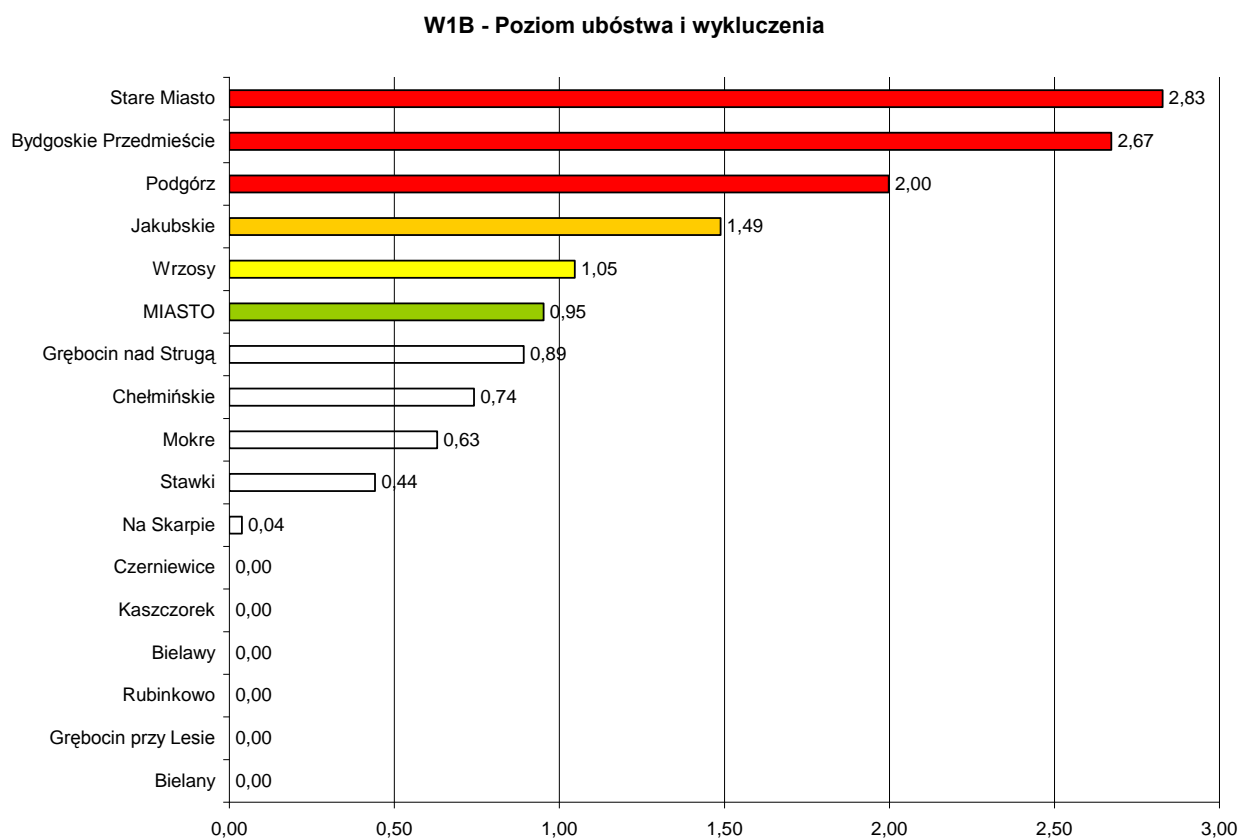

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

ubóstwa analizowanego wskaźnikiem liczby wyroków o eksmisji może zostać wskazane jako obszar działania w obszarze rewitalizacji. W zakresie wyboru obszaru, w którym może być udzielone wsparcie na działania w obszarze mieszkalnictwo, wskaźnik nie stanowi podstawy do analizy.

Wykres nr 2 oraz rysunek nr 2 wizualizują przedstawione analizy.

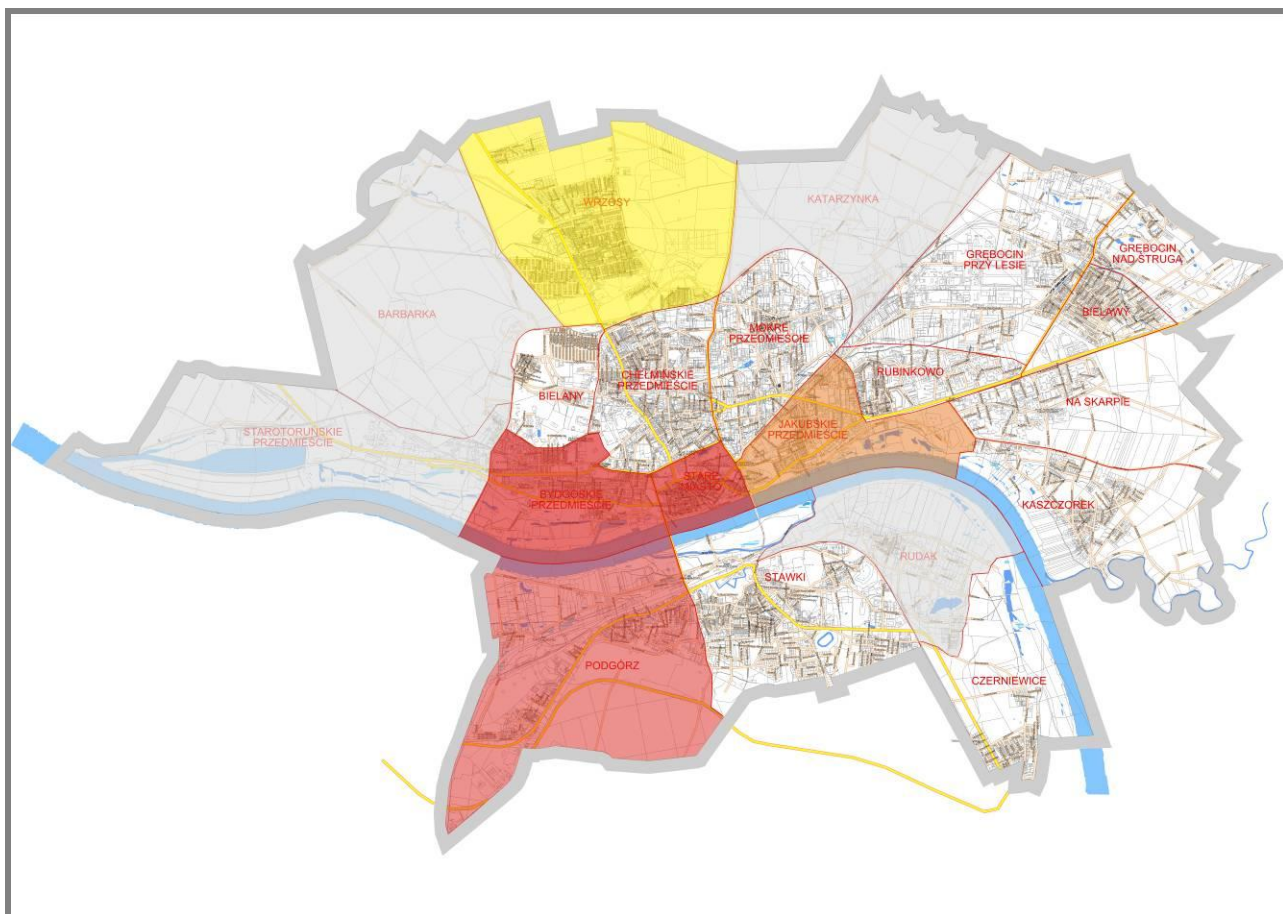
wykres nr 2. Poziom ubóstwa i wykluczenia według wskaźnika W1B - stan na 2006 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Torunia

rysunek nr 2. Rozmieszczenie poziomu ubóstwa i wykluczenia według wskaźnika W1B

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Torunia

3.2.2. Poziom długotrwałego bezrobocia

Bezrobocie długotrwałe należy do kryteriów wskazanych przez Komisję Europejską jako jedno z kluczowych przy wyborze obszarów, dla których można pozyskać środki na rewitalizację. Jest ono zatem również ważne przy wykonywaniu delimitacji obszarów, które będą objęte pomocą w ramach mieszkalnictwa. Jego waga wynika przede wszystkim z jego znaczenia w ogólnej kondycji społecznej mieszkańców miasta. Długotrwałe bezrobocie bardzo często prowadzi zarówno do wykluczenia zawodowego, jak i wykluczenia społecznego, a to z kolei pociąga za sobą wiele patologii społecznych. Przewyciężenie długotrwałego bezrobocia jest o tyle trudne, że ludzie pozostający długo bez zatrudnienia stają się bardzo mało mobilni na rynku pracy. Ich aktywizacja zawodowa natomiast musi być poprzedzona aktywizacją społeczną.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Ogółem, w całym mieście na koniec 2006 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy dla Miasta Torunia były zarejestrowane 5284 osoby długotrwale bezrobotne. W liczbach bezwzględnych najwięcej długotrwale bezrobotnych zamieszkiwało Bydgoskie Przedmieście – 989, następnie Chełmińskie Przedmieście – 781, Na Skarpie – 678 oraz Rubinkowo – 624 i Stare Miasto – 404. W tabeli poniżej zaprezentowano dane odnośnie liczby długotrwale bezrobotnych mieszkańców Torunia w podziale na obszary.

tabela nr 4. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w Toruniu według jednostek urbanistycznych (stan na 2006 r.)

Oznaczenie obszaru	Jednostka urbanistyczna	Liczba osób długotrwale bezrobotnych
1	Wrzosa	353
2	Bielany	82
3	Bydgoskie Przedmieście	989
4	Stare Miasto	404
5	Chełmińskie	781
6	Jakubskie	280
7	Mokre	356
8	Grębocin przy Lesie	72
9	Rubinkowo	624
10	Bielawy	63
11	Grębocin nad Strugą	47
12	Na Skarpie	678
13	Kaszczorek	24
14	Czerniewice	41
15	Stawki	193
16	Podgórz	297
SUMA		5284

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia

Po przeliczeniu w/w wartości przez liczbę mieszkańców poszczególnych obszarów w wieku produkcyjnym, do najgorszych dzielnic pod względem poziomu długotrwałego bezrobocia zalicza się Stare Miasto, gdzie wskaźnik wyniósł 6,41 osób, słabo zaludniony Grębocin przy Lesie ze wskaźnikiem – 6,29, Jakubskie – 5,31, Podgórz – 4,89 i Bydgoskie Przedmieście – 4,81. Jeszcze tylko Stawki i Wrzosa charakteryzuje poziom długotrwałego bezrobocia wyższy niż średnia w mieście. Pozostałe obszary są w lepszej sytuacji niż miasto ogółem. Stare Miasto i Grębocin przy Lesie charakteryzuje wyższy poziom długotrwałego bezrobocia niż całe województwo kujawsko-pomorskie.

W ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym Stare Miasto zamieszkują 6,41 osoby zarejestrowane jako długotrwale bezrobotne. W tym samym czasie w całym mieście poziom długotrwałego bezrobocia wyniósł 3,79, natomiast w województwie kujawsko-pomorskim 5,9. Zatem poziom długotrwałego bezrobocia dla Starego Miasta był 1,69 razy wyższy niż poziom dla miasta i 1,09 razy wyższy niż poziom dla województwa. Oznacza to, iż Stare Miasto pod względem kryterium poziomu długotrwałego bezrobocia może zostać wyznaczone jako obszar wskazany do rewitalizacji oraz obszar, w którym planuje się działania dotyczące mieszkalnictwa.

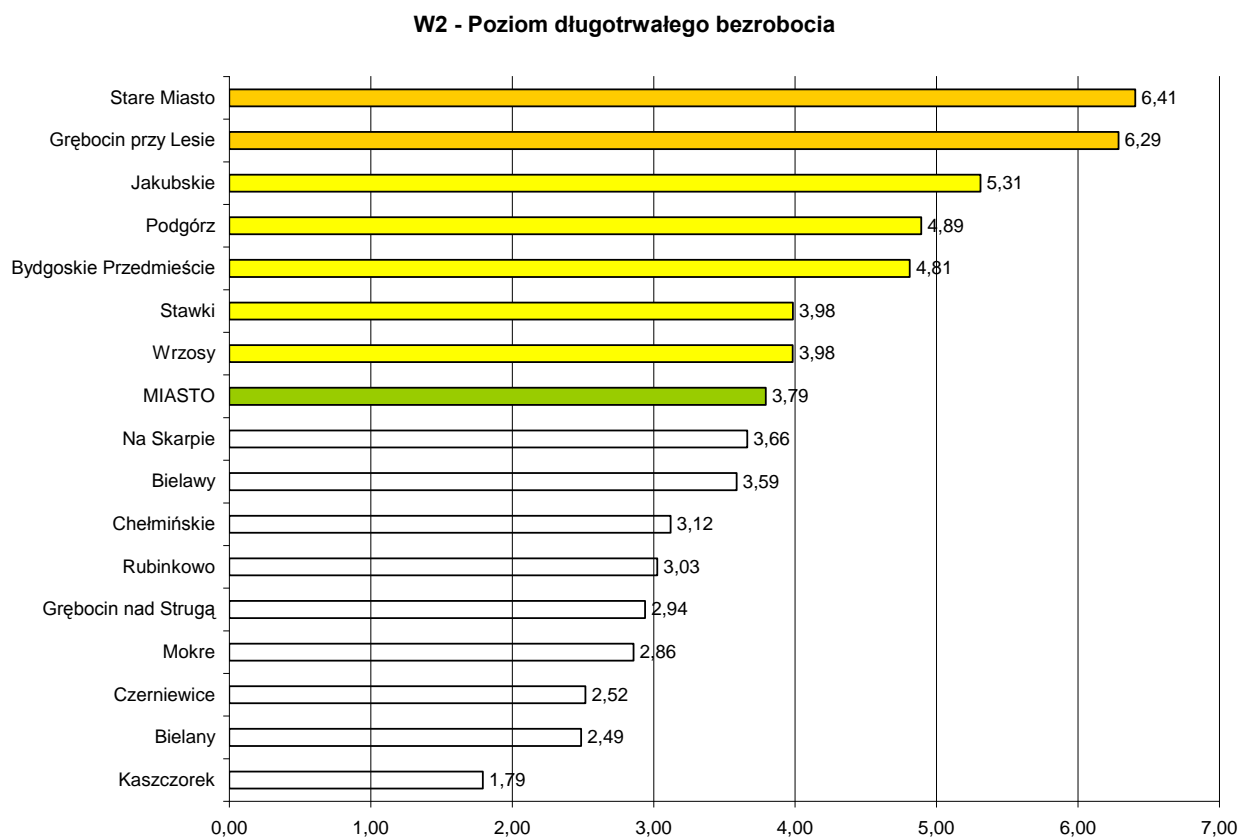
W ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym Bydgoskie Przedmieście zamieszkują 4,81 osoby zarejestrowane jako długotrwale bezrobotne. W tym samym czasie w całym mieście poziom długotrwałego bezrobocia wyniósł 3,79, natomiast w województwie kujawsko-pomorskim 5,9. Zatem poziom długotrwałego bezrobocia dla Bydgoskiego Przedmieścia był 1,27 razy wyższy niż poziom dla miasta i 1,23 razy niższy niż poziom dla województwa. Oznacza to, iż Bydgoskie Przedmieście pod względem kryterium poziomu długotrwałego bezrobocia może zostać wskazane jako obszar do rewitalizacji i nie może zostać wskazane jako obszar kwalifikujący się do wsparcia w zakresie mieszkalnictwa.

Wykres nr 3 oraz rysunek nr 3 poniżej wizualizują przedstawione analizy.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

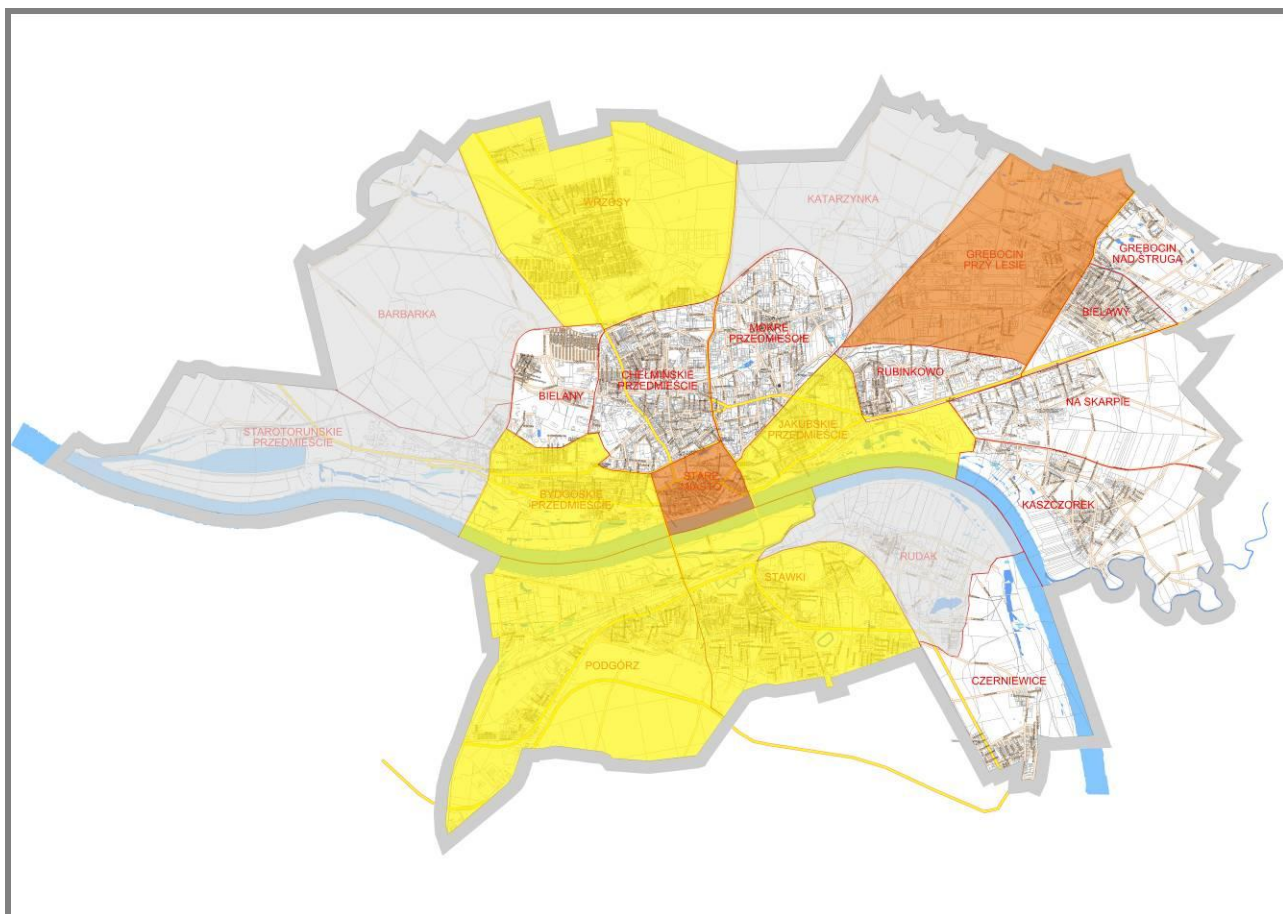
wykres nr 3. Poziom długotrwałego bezrobocia – stan na 2006 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy dla Miasta Torunia

rysunek nr 3. Rozmieszczenie poziomu długotrwałego bezrobocia – stan na 2006 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy dla Miasta Torunia

3.2.3. Poziom aktywności gospodarczej

Poziom aktywności gospodarczej mierzony jest liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców.

Ogółem w całym mieście w 2006 r. zarejestrowanych było 25 696 przedsiębiorstw, z czego na Chełmińskim Przedmieściu 4679, Bydgoskim Przedmieściu 3052, Rubinkowie 2977, Starym Mieście 2607 i Na Skarpie 2605. Najmniej podmiotów gospodarczych funkcjonowało w dzielnicy Grębocin nad Strugą, Kaszczorek, Czerniewice i Bielawy. Wynika to pośrednio z faktu degradacji tych obszarów oraz ich przeznaczenia funkcjonalnego. W tabeli poniżej zaprezentowano dane odnośnie liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w Toruniu w podziale na obszary.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

tabela nr 5. Liczba podmiotów gospodarczych w Toruniu według jednostek urbanistycznych (stan na 2006 r.)

Oznaczenie obszaru	Jednostka urbanistyczna	Liczba podmiotów gospodarczych
1	Wrzosey	2080
2	Bielany	622
3	Bydgoskie Przedmieście	3052
4	Stare Miasto	2607
5	Chełmińskie	4679
6	Jakubskie	1173
7	Mokre	2466
8	Grębocin przy Lesie	625
9	Rubinkowo	2977
10	Bielawy	400
11	Grębocin nad Strugą	152
12	Na Skarpie	2605
13	Kaszczorek	263
14	Czerniewice	299
15	Stawki	866
16	Podgórz	830
SUMA		25696

Źródło: GUS

W przeliczeniu na 100 mieszkańców poszczególnych obszarów najniższy poziom aktywności gospodarczej występuje w dzielnicach Grębocin nad Strugą – 6,78, Podgórz – 9,76, na Skarpie – 10,04, Rubinkowo – 10,30 i Bydgoskie Przedmieście – 10,59. Również na Stawkach i w Czerniewicach poziom aktywności gospodarczej jest niższy niż średnia w całym mieście. W najlepszej sytuacji jest Grębocin przy Lesie oraz Stare Miasto. W pierwszej z wymienionych dzielnic dominują funkcje gospodarcze, w tym przemysł oraz magazyny, natomiast w przypadku Starego Miasta, umiejscowienie tu znacznej liczby podmiotów gospodarczych jest typowe ze względu na funkcje centrum miasta.

Na 100 mieszkańców Starego Miasta funkcjonuje w tym obszarze 29,49 podmiotów gospodarczych. W tym samym czasie w całym mieście poziom aktywności gospodarczej wyniósł 13,16, natomiast w województwie kujawsko-pomorskim 9,00. Zatem poziom aktywności gospodarczej dla Starego Miasta był 2,24 razy wyższy niż poziom dla miasta i 3,28 razy wyższy niż poziom dla województwa. Oznacza to, iż Stare Miasto pod względem kryterium poziomu aktywności gospodarczej nie może zostać wskazane jako obszar do rewitalizacji oraz obszar, w którym podjęte zostaną działania z zakresu mieszkalnictwa.

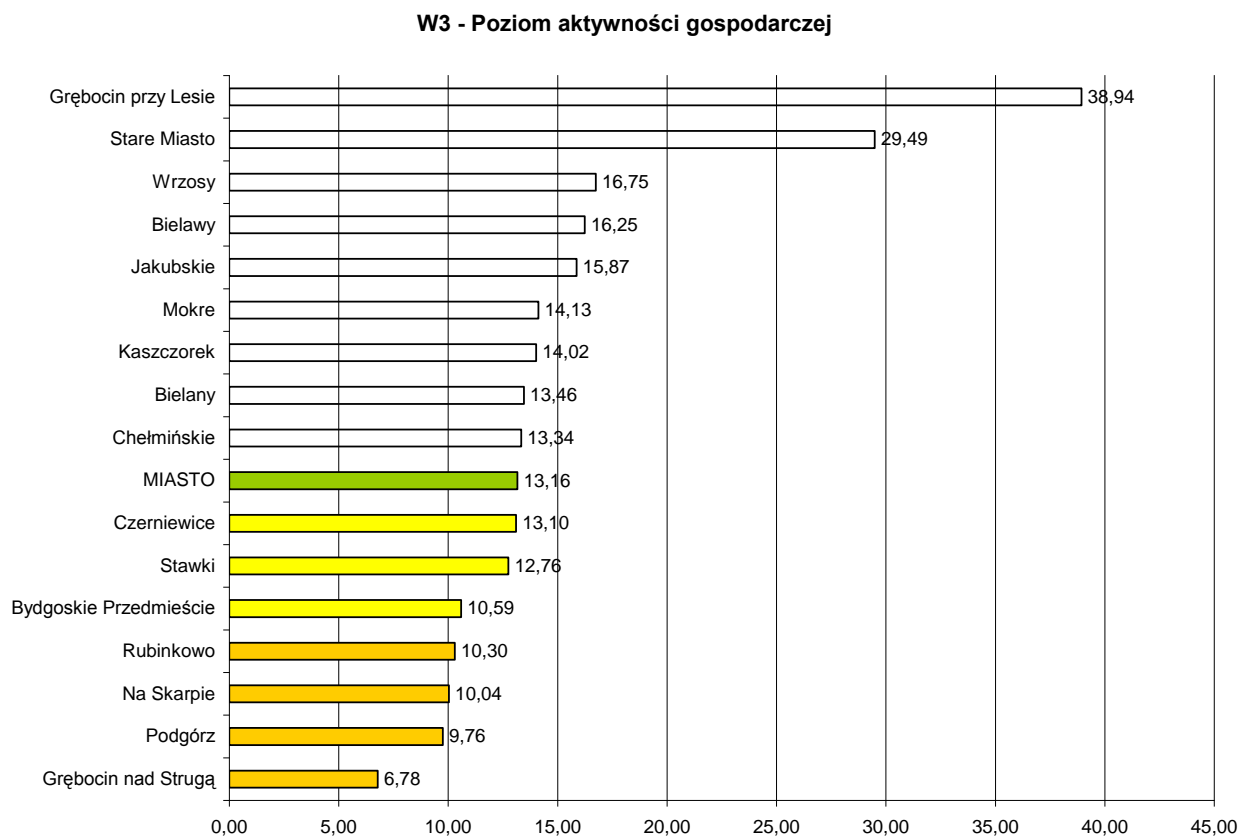

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Na 100 mieszkańców Bydgoskiego Przedmieścia funkcjonuje w tym obszarze 10,59 podmiotów gospodarczych. W tym samym czasie w całym mieście poziom aktywności gospodarczej wyniósł 13,16, natomiast w województwie kujawsko-pomorskim 9,00. Zatem poziom aktywności gospodarczej dla Bydgoskiego Przedmieścia był 1,24 razy niższy niż poziom dla miasta i 1,18 razy wyższy niż poziom dla województwa. Oznacza to, iż Bydgoskie Przedmieście pod względem kryterium poziomu aktywności gospodarczej może zostać wskazane jako obszar do rewitalizacji i nie może zostać wskazane jako obszar, w którym podjęte zostaną działania z zakresu mieszkalnictwa.

Wykres nr 4 oraz rysunek nr 4 wizualizują przedstawione analizy.

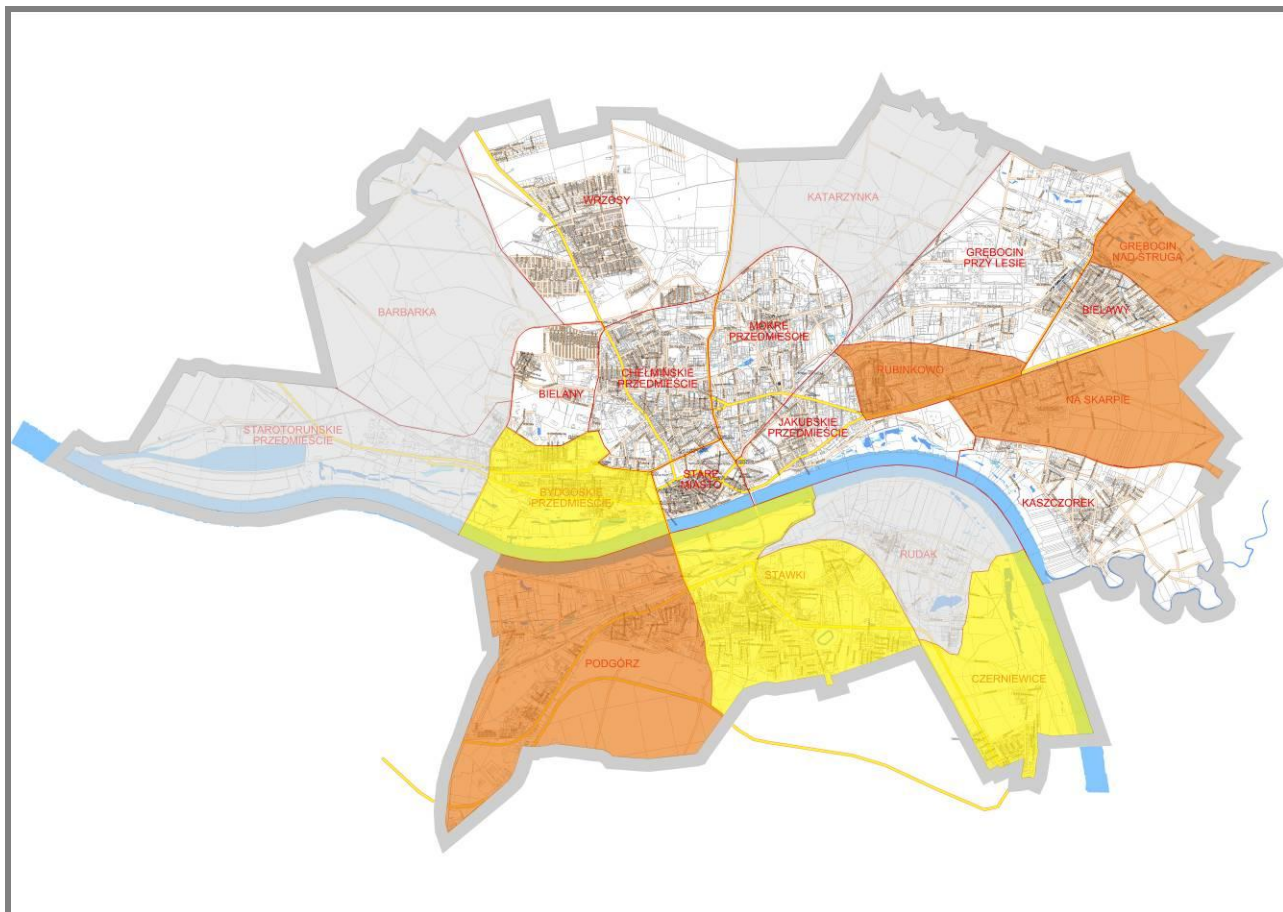
wykres nr 4. Poziom aktywności gospodarczej – stan na 2006 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

rysunek nr 4. Rozmieszczenie poziomu aktywności gospodarczej – stan na 2006 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.4. Poziom przestępczości i naruszeń prawa

Kolejnym z analizowanych głównych kryteriów wyboru obszaru do rewitalizacji i mieszkalnictwa jest przestępczość, która często towarzyszy innym negatywnym zjawiskom społecznym. Jej poziom jest obliczany poprzez przeliczenie liczby przestępstw i naruszeń prawa przez liczbę mieszkańców, choć oznaczana jest według miejsca popełnienia przestępstwa, a nie ze względu na adres zamieszkania osoby, która dokonała dane przestępstwo. Dane te zostały porównane ze statystykami dotyczącymi województwa.

Ogółem w 2006 r. w Toruniu popełniono 2389 przestępstw, z czego aż 804 przypadło na Stare Miasto, czyli 34% przestępstw zostało popełnionych w tej dzielnicy. W tabeli poniżej zaprezentowano dane odnośnie liczby popełnionych przestępstw i wykroczeń w podziale na obszary.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

tabela nr 6. Liczba przestępstw i naruszeń prawa Torunia według jednostek urbanistycznych (stan na 2006 r.)

Oznaczenie obszaru	Jednostka urbanistyczna	Liczba przestępstw i naruszeń prawa
1	Wrzósy	55
2	Bielany	57
3	Bydgoskie Przedmieście	588
4	Stare Miasto	804
5	Chełmińskie	79
6	Jakubskie	70
7	Mokre	182
8	Grębocin przy Lesie	27
9	Rubinkowo	218
10	Bielawy	27
11	Grębocin nad Strugą	27
12	Na Skarpie	76
13	Kaszczorek	0
14	Czerniewice	20
15	Stawki	86
16	Podgórz	73
SUMA		2389

Źródło: Komenda Miejska Policji w Toruniu

Zdecydowanie najwyższy wskaźnik poziomu przestępczości i naruszeń prawa odnotowano na Starym Mieście. W 2006 r. popełniono tam 90,95 przestępstw na 1000 mieszkańców, podczas gdy w tym samym czasie poziom przestępczości dla całego miasta wyniósł 12,24. Powyżej średniego poziomu dla Torunia ułożyły się jeszcze dzielnice Bydgoskie Przedmieście – 20,41, Grębocin przy Lesie – 16,82, Stawki – 12,67 i Bielany – 12,34. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że sytuacja pod względem przestępczości na terenie Starego Miasta jest o wiele gorsza niż w pozostałych dzielnicach.

Na 1000 mieszkańców Starego Miasta popełniono na tym obszarze 90,95 przestępstw i naruszeń prawa. W tym samym czasie w całym mieście poziom przestępczości i naruszeń prawa wyniósł 12,24, natomiast w województwie kujawsko-pomorskim 32,7. Zatem poziom przestępczości i naruszeń prawa dla Starego Miasta był aż 7,43 razy wyższy niż poziom dla miasta i 2,78 razy wyższy niż poziom dla województwa. Oznacza to, iż Stare Miasto pod względem kryterium poziomu przestępczości i naruszeń prawa może zostać wskazane jako obszar kwalifikujący się do rewitalizacji oraz obszar wsparcia w zakresie mieszkalnictwa.

Na 1000 mieszkańców Bydgoskiego Przedmieścia popełniono na tym obszarze 20,41 przestępstw i naruszeń prawa. W tym samym czasie w całym mieście poziom przestępczości i naruszeń prawa wyniósł 12,24, natomiast w województwie kujawsko-pomorskim 32,7. Zatem poziom przestępczości i naruszeń prawa dla Bydgoskiego Przedmieścia był 1,67 razy wyższy niż poziom dla miasta i 1,60 razy niższy niż poziom dla województwa. Oznacza to, iż Bydgoskie Przedmieście pod względem kryterium poziomu przestępczości i naruszeń prawa może zostać wskazane jako obszar kwalifikujący się do rewitalizacji i nie może zostać wskazane jako obszar wsparcia w zakresie mieszkalnictwa.

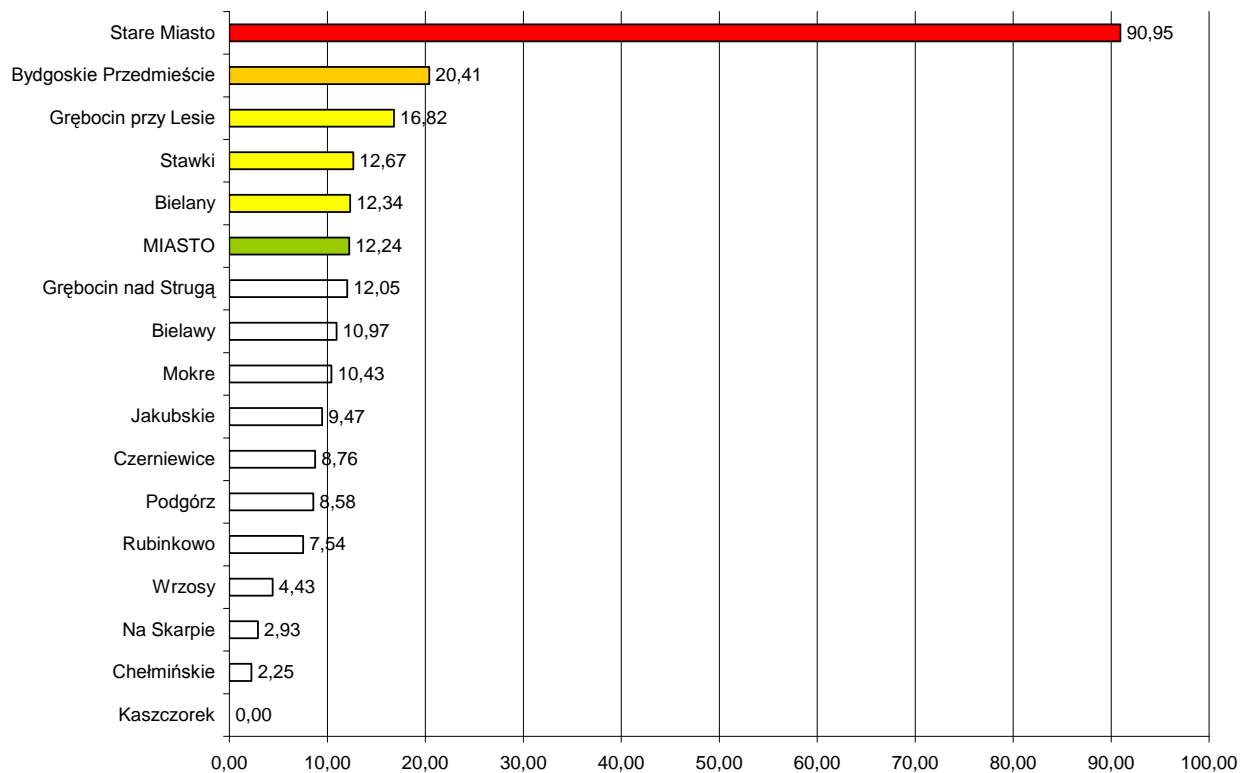
Wykres nr 5 oraz rysunek nr 5 poniżej wizualizują przedstawione analizy.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

wykręś nr 5. Poziom przestępczości i naruszeń prawa - stan na 2006 r.

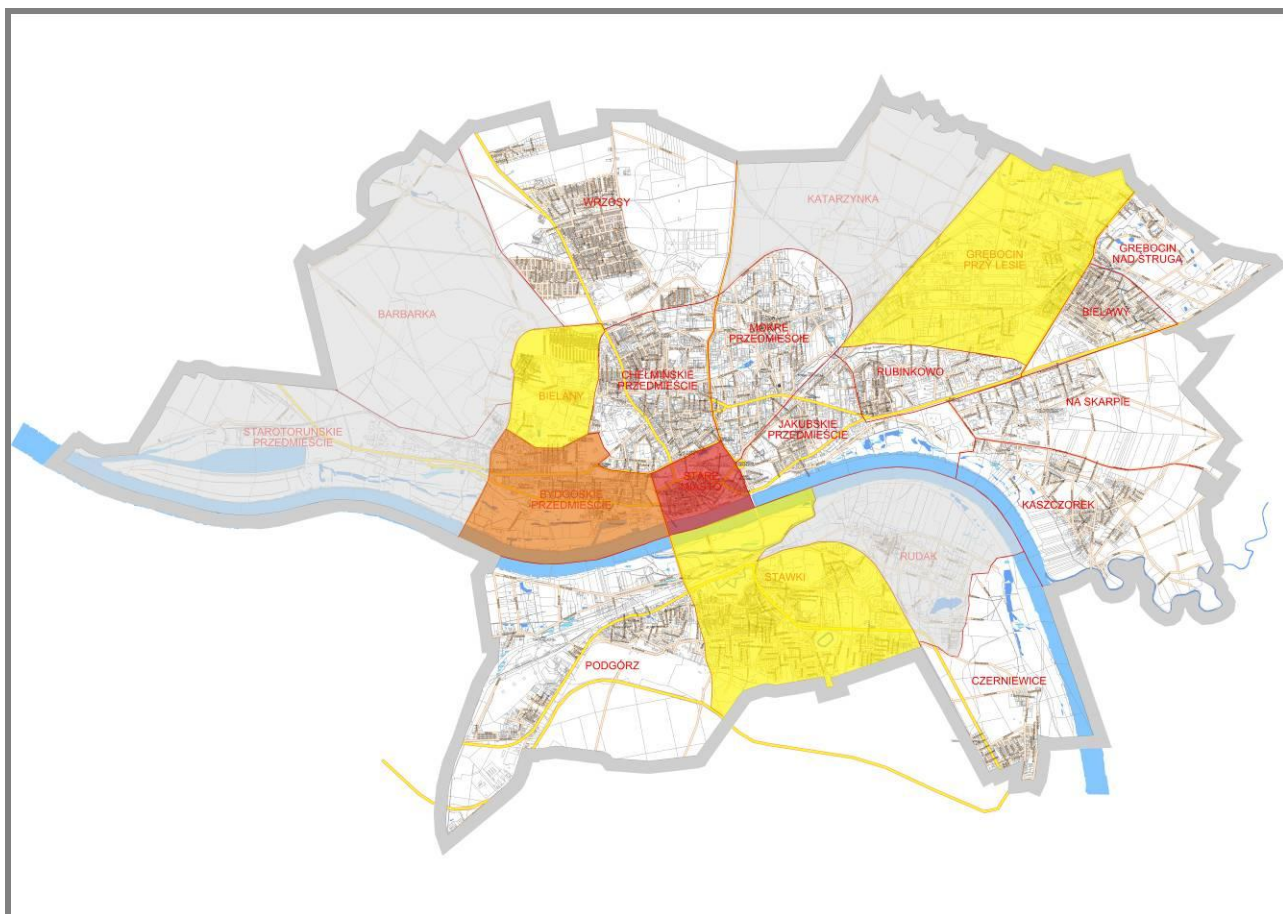
W4 - Poziom przestępczości i naruszeń prawa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Toruniu

rysunek nr 5. Rozmieszczenie poziomu przestępstw i naruszeń prawa – stan na 2006 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej w Toruniu

3.2.5. Szczególnie zniszczone otoczenie

Kryterium „szczególnie zniszczone otoczenie” zostało oznaczone za pomocą wskaźnika liczby obiektów użyteczności publicznej o funkcjach kulturalnych, pomocy społecznej oraz edukacyjnych będących w złym stanie technicznym. Jak wykazała przeprowadzona na potrzeby opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Torunia inwentaryzacja stanu obiektów użyteczności publicznej pełniących funkcje kulturalne, pomocy społecznej oraz edukacyjne, obiekty te w większości wymagają przeprowadzenia remontów i modernizacji. Problem zużycia infrastruktury obiektów użyteczności publicznej szczególnie widoczny jest na Starym Mieście, gdzie ok. 50% budynków kultury i ponad 70% budynków oświatowych jest w stanie niezadowalającym lub złym. Budynki te stanowią zdecydowaną większość obiektów użyteczności publicznej w tej dzielnicy. Nieco lepsza, ale nadal wymagająca działań naprawczych, jest sytuacja na Bydgoskim Przedmieściu, gdzie ok. 40% obiektów użyteczności

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

publicznej jest w stanie niezadowolającym lub złym. W pozostałych dzielnicach liczba obiektów użyteczności publicznej jest o wiele niższa, a ich stan techniczny w mniejszym stopniu wymaga działań naprawczych. Duże nasycenie obiektów użyteczności publicznej w złym stanie technicznym w wybranych dzielnicach oznacza nie tylko degradację przestrzenną związaną ze stanem infrastruktury użyteczności publicznej, ale także to, iż obszary o dużym nasyceniu obiektów użyteczności publicznej są kluczowe dla całego miasta w kontekście pełnienia funkcji kulturalnych, pomocy społecznej i edukacji. Rola tych obiektów ma jednocześnie charakter ponadlokalny, a dzielnice, w których są zlokalizowane, obsługują znaczną liczbę mieszkańców Torunia i województwa, dużo wyższą niż liczba mieszkańców danych obszarów.

Najwięcej obiektów użyteczności publicznej w złym stanie technicznym zlokalizowanych jest na Starym Mieście – 19, następnie na Chełmińskim – 10, Na Skarpie – 9, Bydgoskim Przedmieściu, Mokrym i Rubinkowie – po 8.

tabela nr 7. Liczba obiektów użyteczności publicznej w złym stanie technicznym w Toruniu według jednostek urbanistycznych (stan na 2006 r.)

Oznaczenie obszaru	Jednostka urbanistyczna	Liczba obiektów użyteczności publicznej w złym stanie technicznym
1	Wrzosey	1
2	Bielany	2
3	Bydgoskie Przedmieście	8
4	Stare Miasto	19
5	Chełmińskie	10
6	Jakubskie	0
7	Mokre	8
8	Grębocin przy Lesie	0
9	Rubinkowo	8
10	Bielawy	0
11	Grębocin nad Strugą	0
12	Na Skarpie	9
13	Kaszczorek	1
14	Czerniewice	0
15	Stawki	2
16	Podgórz	1
SUMA		69

Źródło: Urząd Miasta Torunia

Przeliczenie liczby obiektów użyteczności publicznej na km² powierzchni poszczególnych obszarów pozwala na weryfikację wskaźnika zagęszczenia takich obiektów w złym stanie technicznym

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

poszczególnych dzielnicach Torunia. Im większe zagęszczenie, tym wyraźniejsza przesłanka do uznania danego obszaru jako zdegradowanego i wymagającego rewitalizacji.

Na Starym Mieście o powierzchni łącznej 154,54 ha na jeden km² przypada 12,29 obiektu użyteczności publicznej w złym stanie technicznym. Na Rubinkowie o powierzchni 256,71 ha wskaźnik wynosi 3,12, na Chełmińskim o powierzchni 421,37 ha – 2,37, na Mokrym o powierzchni 475,44 ha – 1,68, na Bydgoskim Przedmieściu o powierzchni 466,00 ha – 1,72 oraz na Na Skarpie o powierzchni 566,80 ha – 1,59. Średni wskaźnik dla miasta wynosi 0,84.

Na km² powierzchni Starego Miasta przypada 12,29 obiektu użyteczności publicznej w złym stanie technicznym. W tym samym czasie w całym mieście wskaźnik zagęszczenia obiektów użyteczności publicznej w złym stanie technicznym, którym oznaczono kryterium szczególnie zniszczonego otoczenia, wyniósł 0,84. Zatem poziom zagęszczenia obiektów użyteczności publicznej w złym stanie technicznym dla Starego Miasta był aż 14,70 razy wyższy niż poziom dla miasta. Oznacza to, iż Stare Miasto pod względem kryterium szczególnie zniszczonego otoczenia może zostać wskazane jako obszar kwalifikujący się do rewitalizacji. W zakresie wyboru obszaru wsparcia w zakresie mieszkalnictwa wskaźnik nie stanowi podstawy do analizy.

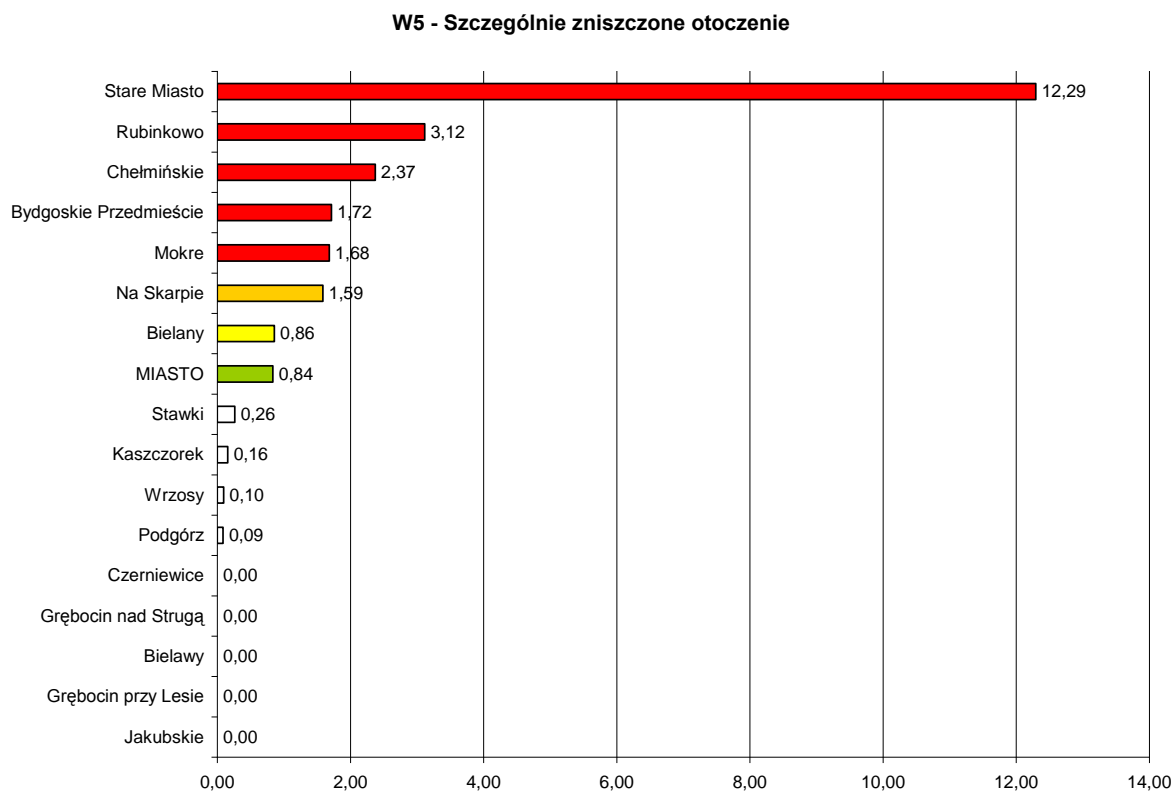
Na km² powierzchni Bydgoskiego Przedmieścia przypada 1,72 obiektu użyteczności publicznej w złym stanie technicznym. W tym samym czasie w całym mieście wskaźnik zagęszczenia obiektów użyteczności publicznej, którym oznaczono kryterium szczególnie zniszczonego otoczenia, wyniósł 0,84. Zatem poziom zagęszczenia obiektów użyteczności publicznej dla Bydgoskiego Przedmieścia był 2,05 razy wyższy niż poziom dla miasta. Oznacza to, iż Bydgoskie Przedmieście pod względem kryterium szczególnie zniszczonego otoczenia może zostać wskazane jako obszar kwalifikujący się do rewitalizacji. W zakresie wyboru obszaru wsparcia w zakresie mieszkalnictwa wskaźnik nie stanowi podstawy do analizy.

Wykres nr 6 oraz rysunek nr 6 poniżej wizualizują przedstawione analizy.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

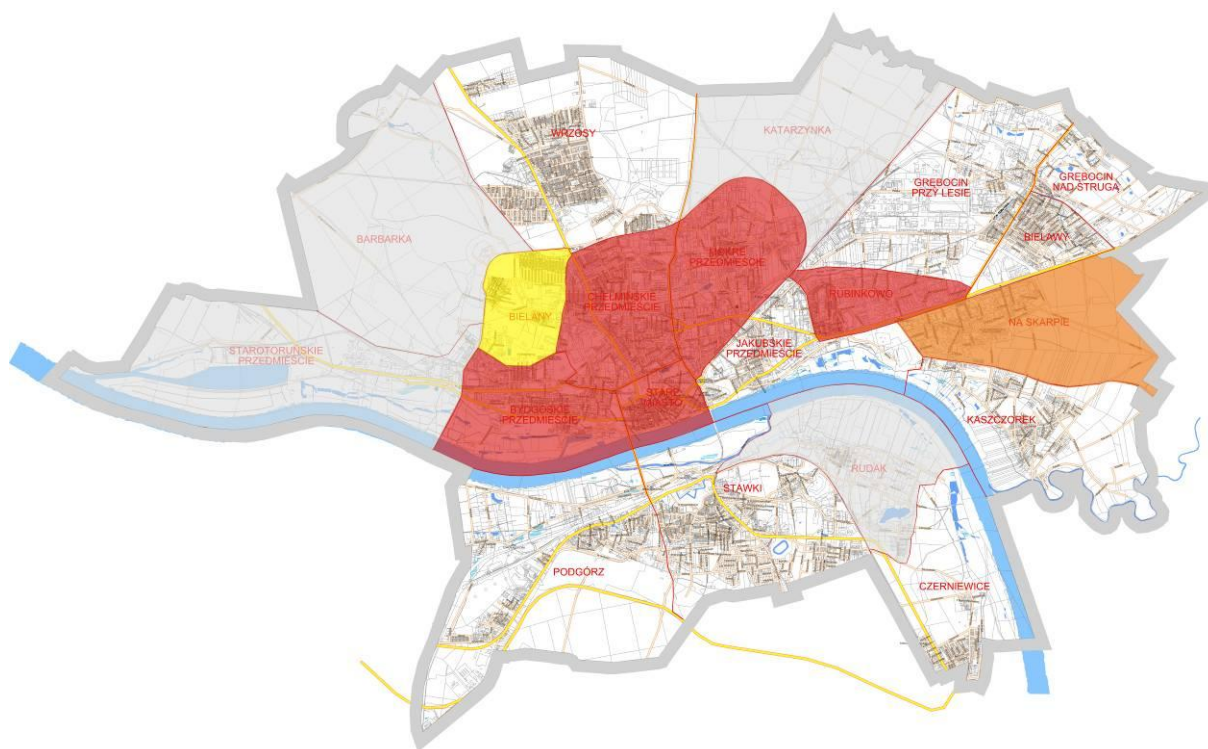
wykres nr 6. Szczególnie zniszczone otoczenie – stan na 2006 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Torunia

rysunek nr 6. Rozmieszczenie szczególnie zniszczonego otoczenia – stan na 2006 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Torunia

3.2.6. Poziom zagęszczenia zabytków

Poziom zagęszczenia zabytków w złym stanie technicznym nie należy do kryteriów wskazanych w „Wytycznych dotyczących przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji” ani do kryteriów wskazanych przez Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa, dlatego też traktuje się to kryterium jako pomocnicze przy wyborze obszarów do rewitalizacji.

Należy jednak podkreślić, że dla Torunia kryterium to jest bardzo ważne. Poziom wskaźnika zagęszczenia zabytków w złym stanie technicznym mierzony liczbą obiektów zabytkowych na hektar powierzchni poszczególnych obszarów niesie informację o jakości przestrzeni i problemach z tym związanych oraz o wadze obszarów w rozwoju turystycznym i kulturalnym miasta. Obszary o wyższym poziomie zagęszczenia zabytków, szczególnie tych w złym stanie technicznym, wymagają większej interwencji konserwatorskiej i restauratorskiej niż tereny, w których poziom zagęszczenia jest

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

mniejszy. W kontekście rewitalizacji obszary o dużym zagęszczeniu zabytków należy uważać za obszary newralgiczne i wymagające intensywnych działań ochronnych.

Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym została określona na podstawie ewidencji i rejestru zabytków na terenie miasta oraz przeprowadzonej na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji inwentaryzacji stanu tych obiektów. Największa liczba tego typu obiektów zlokalizowana jest na Starym Mieście – 283, następnie na Bydgoskim Przedmieściu – 160, na Chełmińskim odnotowano 145 zabytków w złym stanie technicznym, na Jakubskim – 106, na Stawkach – 66, a na Podgórzu – 63.

tabela nr 8. Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym w Toruniu według jednostek urbanistycznych (stan na 2006 r.)

Oznaczenie obszaru	Jednostka urbanistyczna	Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym
1	Wrzosey	2
2	Bielany	1
3	Bydgoskie Przedmieście	160
4	Stare Miasto	283
5	Chełmińskie	145
6	Jakubskie	106
7	Mokre	53
8	Grębocin przy Lesie	1
9	Rubinkowo	2
10	Bielawy	0
11	Grębocin nad Strugą	0
12	Na Skarpie	0
13	Kaszczorek	0
14	Czerniewice	0
15	Stawki	66
16	Podgórz	63
SUMA		882

Źródło: Urząd Miasta Torunia

Największe zagęszczenie obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym w Toruniu występuje na Starym Mieście. Odnotowano tam 1,83 obiektów na jeden hektar powierzchni. Powyżej poziomu zagęszczenia zabytków dla miasta, który wynosi 0,107, znalazły się również wskaźniki dla dzielnic: Chełmińskie – 0,34, Bydgoskie Przedmieście – 0,34, Jakubskie – 0,25 i Mokre – 0,11. Należy zwrócić uwagę, że poziom zagęszczenia zabytków w złym stanie technicznym na Starym Mieście jest o wiele wyższy od wskaźników dla pozostałych obszarów.

Na hektar powierzchni Starego Miasta przypada 1,83 obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru i ewidencji zabytków będących w złym stanie technicznym. W całym mieście wskaźnik zagęszczenia zabytków wynosi 0,11. Zatem poziom zagęszczenia zabytków dla Starego Miasta jest aż 17,13 razy wyższy niż poziom dla miasta. Oznacza to, iż Stare Miasto pod względem kryterium zagęszczenia zabytków w złym stanie technicznym może zostać wskazane jako obszar do rewitalizacji. W zakresie wyboru obszaru wsparcia w zakresie mieszkalnictwa wskaźnik nie stanowi podstawy do analizy.

Na hektar powierzchni Bydgoskiego Przedmieścia przypada 0,34 obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru i ewidencji zabytków będących w złym stanie technicznym. W całym mieście wskaźnik zagęszczenia zabytków wynosi 0,11. Zatem poziom zagęszczenia zabytków dla Bydgoskiego Przedmieścia jest 3,21 razy wyższy niż poziom dla miasta. Oznacza to, iż Bydgoskie Przedmieście pod względem kryterium zagęszczenia zabytków w złym stanie technicznym może zostać wskazane jako obszar do rewitalizacji. W zakresie wyboru obszaru wsparcia w zakresie mieszkalnictwa wskaźnik nie stanowi podstawy do analizy.

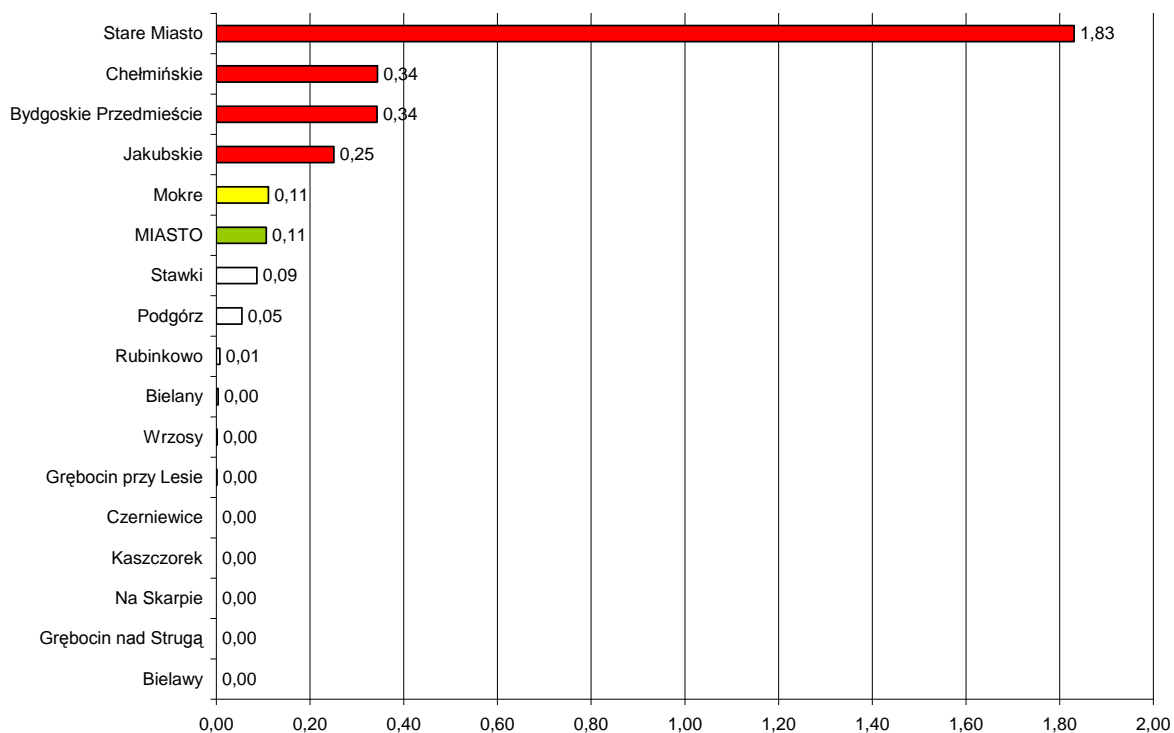
Wykres nr 7 oraz rysunek nr 7 poniżej wizualizują przedstawione analizy.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

wykrę nr 7. Poziom zagęszczenia obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym - stan na 2006 r.

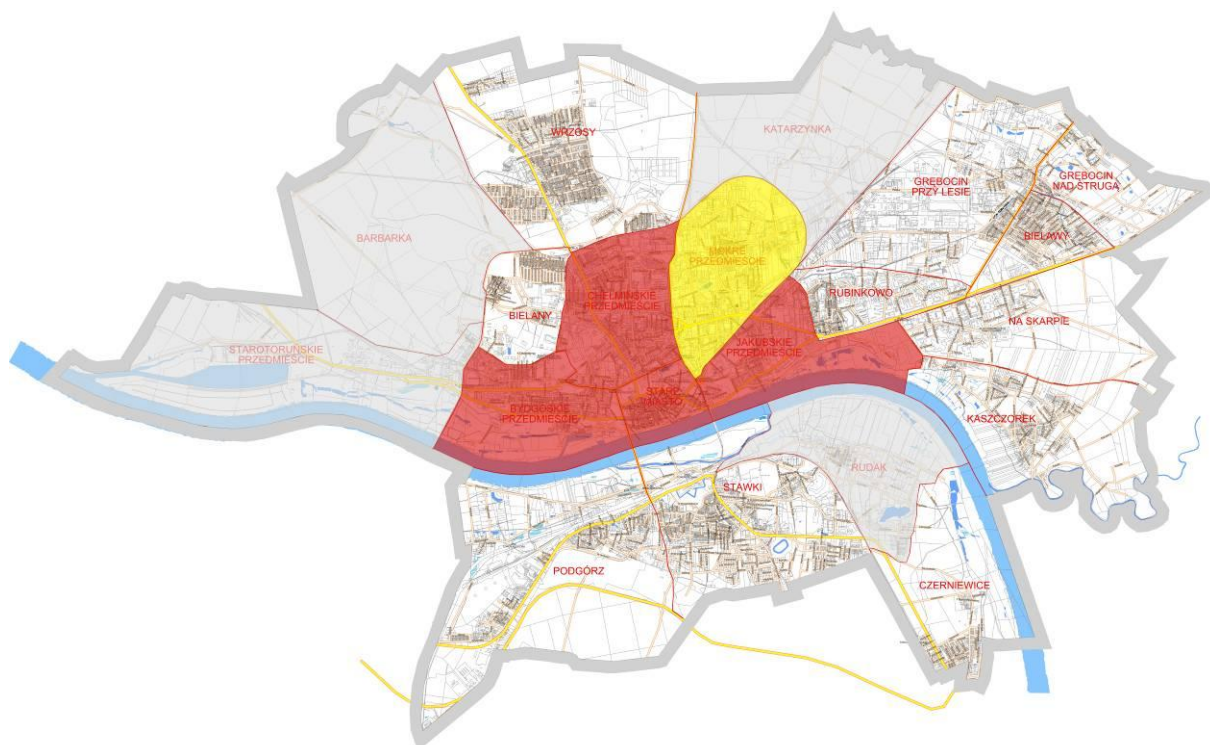
W6 - Poziom zagęszczenia zabytków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Torunia

rysunek nr 7. Rozmieszczenie poziomu zagęszczenia obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym – stan na 2006 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Torunia

3.2.7. Podsumowanie analizy dotyczącej wskazania obszaru do rewitalizacji (wskaźnik sumaryczny) i obszaru mieszkalnictwa

Standaryzacja wszystkich wskaźników pozwala na dodanie ich do siebie. Suma wszystkich wskaźników ukazuje jednoznacznie i statystycznie najdokładniej, które z analizowanych obszarów dotknięte są w największym stopniu degradacją społeczno-gospodarczą. Bez obliczenia wskaźnika sumarycznego pojawiłby się dylemat, które z badanych zjawisk powinno bardziej ważyć przy wskazaniu obszaru do rewitalizacji. Wykres nr 8 prezentuje wyniki obliczenia wskaźnika sumarycznego wszystkich analizowanych problemów społecznych. Następnie sporządzono mapę poglądową stopnia degradacji społecznej w podziale na obszary miasta Torunia.

Jako obszar wskazany do rewitalizacji wskazuje się ten, dla którego wskaźnik sumaryczny – wskaźnik oznaczający sumę problemów społeczno-gospodarczych i przestrzennych – jest najwyższy,

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

czyli sytuacja na tym obszarze według indeksu = $W1A+W1B+W2+(-W3)+W4+W5+W6$ jest najgorsza.

Jak wynika z przeprowadzonych analiz, ze względu na badane kryteria Stare Miasto znajduje się w zdecydowanie najgorszej sytuacji. Wskaźnik sumaryczny dla tego obszaru wyniósł 16,77. Drugim obszarem o znacznym odchyleniu od średniej dla miasta jest Bydgoskie Przedmieście. Wskaźnik dla tego obszaru wynosi 4,40 i nie jest aż tak wysoki w stosunku do kolejnych obszarów jak wskaźnik dla Starego Miasta. Dodatkowo wskaźniki problemów społeczno-gospodarczych i przestrzennych, oznaczające sytuację gorszą niż średnią w mieście, odnotowano również dla obszarów Podgórz i Jakubskie Przedmieście. W kolejności wskaźniki osiągnęły wartość: 2,36 i 1,90. Pozostałe z analizowanych obszarów (jednostek urbanistycznych) Torunia są sumarycznie w lepszej sytuacji niż całe miasto. Bardzo wysoki wskaźnik dla Starego Miasta spowodował, że średnia dla miasta ustaliła się na wysokim poziomie.

Relatywnie najlepsza sytuacja społeczna występuje w dzielnicach: Kaszczorek, Grębocin przy Lesie, Czerniewice, Bielany, Bielawy i Na Skarpie. Dla tych obszarów wskaźnik sumaryczny ukształtował się na poziomie poniżej -2. Różnice pomiędzy sąsiadującymi w rankingu wszystkimi obszarami od Kaszczorka do Podgórza są niewielkie. Dużo większe odchylenie wykazuje Bydgoskie Przedmieście i zdecydowanie największe – Stare Miasto. Z tego powodu, a także ze względu na konieczność zachowania zasady skupienia środków przeznaczonych na rewitalizację i fakt spełniania warunków „Wytycznych dotyczących przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji” uznaje się, że:

Zdegradowanymi obszarami miejskimi wskazanymi do rewitalizacji są:

Stare Miasto i Bydgoskie Przedmieście.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

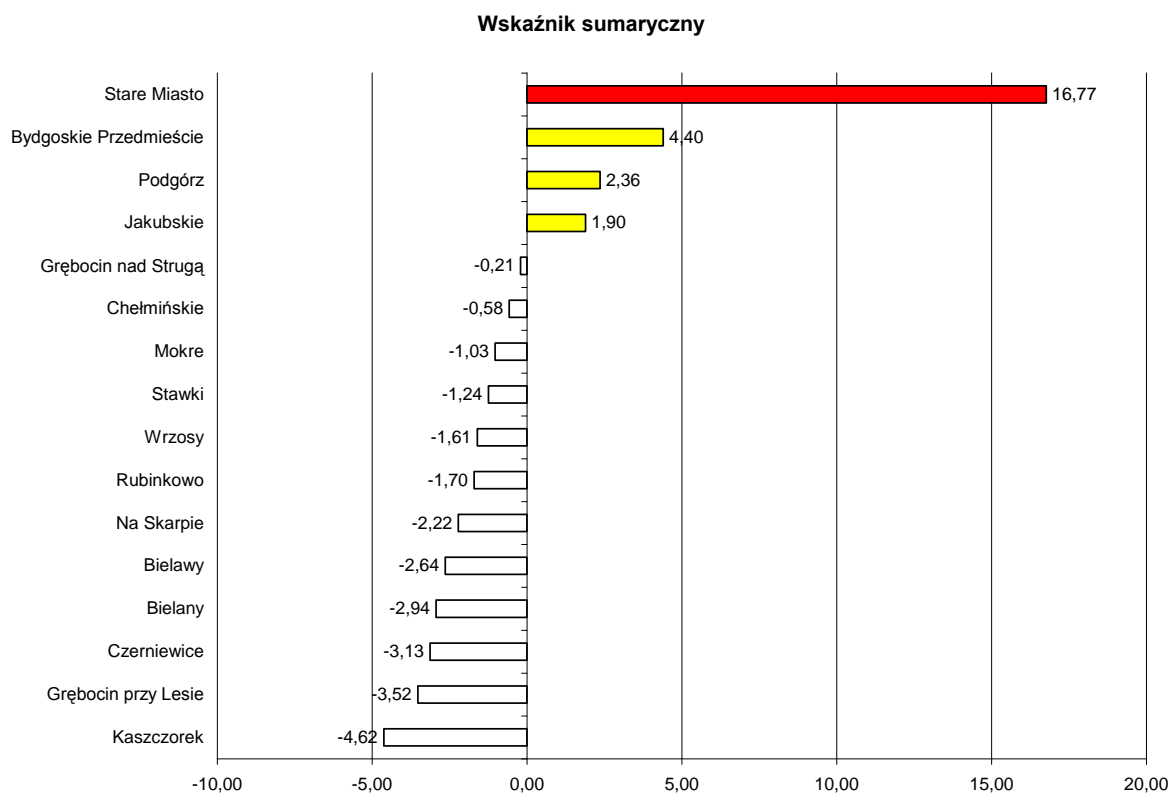
Ponadto ze względu na fakt, że dla Starego Miasta odnotowano trzy z analizowanych czterech wskaźników, które są gorsze niż wskaźniki referencyjne, podane w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa, uznaje się, że:

Zdegradowanym obszarem miejskim wskazanym jako obszar wsparcia, na którym będą realizowane przedsięwzięcia z zakresu mieszkalnictwa przy udziale funduszy strukturalnych, jest

Stare Miasto.

Na wykresie poniżej oraz mapie przedstawiono rozmieszczenie wskaźnika sumarycznego na terenie miasta według jednostek urbanistycznych.

wykres nr 8. Wskaźnik sumaryczny

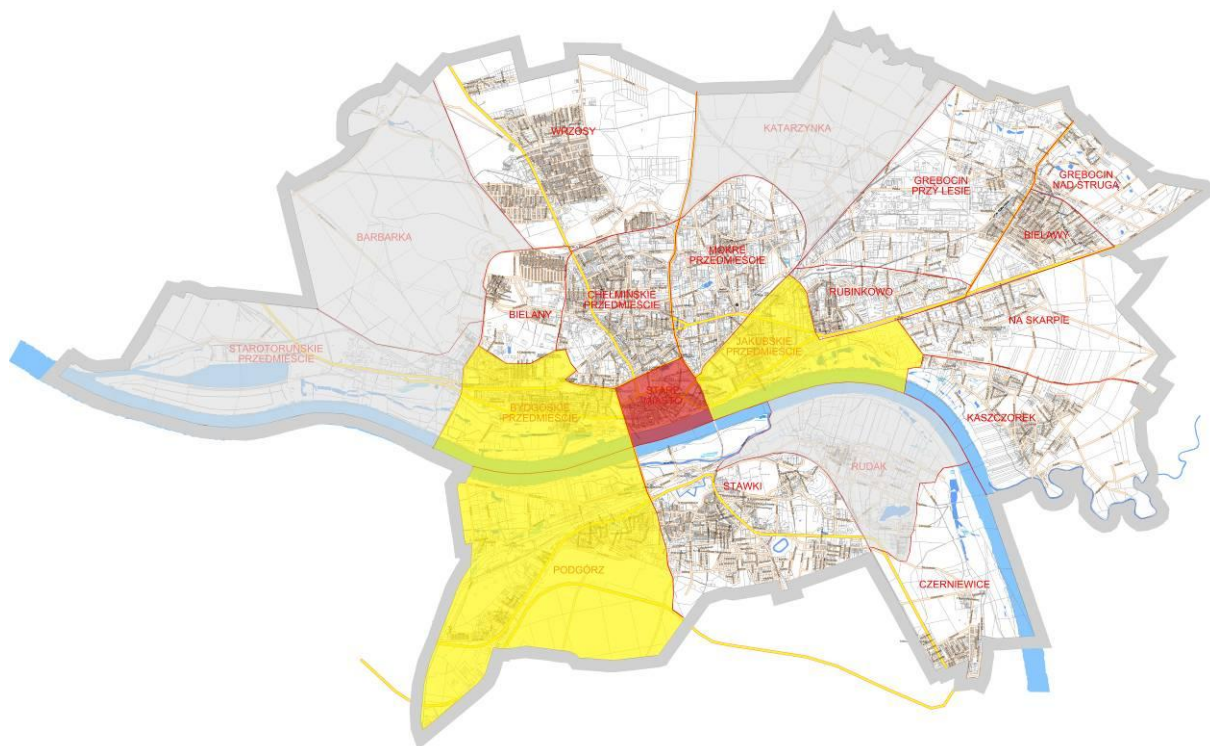

Źródło: Opracowanie własne

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

rysunek nr 8. Rozmieszczenie wskaźnika sumarycznego

Źródło: Opracowanie własne

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

W tabeli poniżej zaprezentowano zbiorcze zestawienie analizy porównawczej degradacji społeczno-gospodarczej na Starym Mieście i Bydgoskim Przedmieściu w odniesieniu do sytuacji w całym mieście i w całym województwie.

tabela nr 9. Zbiorcze zestawienie analizy porównawczej degradacji społeczno-gospodarczej na Starym Mieście

Kryterium główne	W relacji do miasta	W relacji do województwa	Obszar do rewitalizacji	Obszar mieszkalnictwa
Poziom ubóstwa i wykluczenia (W1A)	GORZA	GORZA	TAK	TAK
Poziom ubóstwa i wykluczenia (W1B)	GORZA	NIE DOTYCZY	TAK	NIE DOTYCZY
Poziom długotrwałego bezrobocia	GORZA	GORZA	TAK	TAK
Poziom aktywności gospodarczej	LEPSZA	LEPSZA	NIE	NIE
Poziom przestępczości i naruszeń prawa	GORZA	GORZA	TAK	TAK
Szczególnie zniszczone otoczenie	GORZA	NIE DOTYCZY	TAK	NIE DOTYCZY
Kryterium pomocnicze	W relacji do miasta	W relacji do województwa	Obszar do rewitalizacji	Obszar mieszkalnictwa
Poziom zagęszczenia zabytków	GORZA	NIE DOTYCZY	TAK	NIE DOTYCZY
Podsumowanie			TAK	TAK

Źródło: Opracowanie własne

tabela nr 10. Zbiorcze zestawienie analizy porównawczej degradacji społeczno-gospodarczej na Bydgoskim Przedmieściu

Kryterium główne	W relacji do miasta	W relacji do województwa	Obszar do rewitalizacji	Obszar mieszkalnictwa
Poziom ubóstwa i wykluczenia (W1A)	GORZA	LEPSZA	TAK	NIE
Poziom ubóstwa i wykluczenia (W1B)	GORZA	NIE DOTYCZY	TAK	NIE DOTYCZY
Poziom długotrwałego bezrobocia	GORZA	LEPSZA	TAK	NIE
Poziom aktywności gospodarczej	GORZA	LEPSZA	TAK	NIE
Poziom przestępczości i naruszeń prawa	GORZA	LEPSZA	TAK	NIE

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Szczególnie zniszczone otoczenie	GORSZA	NIE DOTYCZY	TAK	NIE DOTYCZY
Kryterium pomocnicze	W relacji do miasta	W relacji do województwa	Obszar do rewitalizacji	Obszar mieszkalnictwa
Poziom zagęszczenia zabytków	GORSZA	NIE DOTYCZY	TAK	NIE DOTYCZY
Podsumowanie			TAK	NIE

Źródło: Opracowanie własne

Podobna analiza została przeprowadzona dla każdego z obszarów Torunia. Wynika z niej, że zgodnie z „Wytycznymi dotyczącymi przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji” tylko Stare Miasto i Bydgoskie Przedmieście mogą zostać wskazane do rewitalizacji. Natomiast zgodnie z „Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa” do wsparcia w zakresie mieszkalnictwa kwalifikuje się tylko Stare Miasto.

tabela nr 11. Zbiorcze zestawienie analizy porównawczej degradacji społeczno-gospodarczej w jednostkach urbanistycznych Torunia (UWAGA: Kolor pomarańczowy oznacza wskaźnik gorszy niż dla miasta)

Dane za 2006r.	W1A	W2	W3	W4	W5	W6	W1B	Obszar do rewitalizacji
Wrzosey	21,10	3,98	16,75	4,43	0,097	0,00	1,05	NIE
Bielany	16,88	2,49	13,46	12,34	0,857	0,00	0,00	NIE
Bydgoskie Przedmieście	41,31	4,81	10,59	20,41	1,717	0,34	2,67	TAK
Stare Miasto	122,74	6,41	29,49	90,95	12,295	1,83	2,83	TAK
Chelmińskie	24,58	3,12	13,34	2,25	2,373	0,34	0,74	NIE
Jakubskie	51,70	5,31	15,87	9,47	0,000	0,25	1,49	NIE
Mokre	33,52	2,86	14,13	10,43	1,683	0,11	0,63	NIE
Grębocin przy Lesie	13,71	6,29	38,94	16,82	0,000	0,00	0,00	NIE
Rubinkowo	13,53	3,03	10,30	7,54	3,116	0,01	0,00	NIE
Bielawy	21,93	3,59	16,25	10,97	0,000	0,00	0,00	NIE
Grębocin nad Strugą	41,05	2,94	6,78	12,05	0,000	0,00	0,89	NIE
Na Skarpie	5,05	3,66	10,04	2,93	1,588	0,00	0,04	NIE
Kaszczorek	10,66	1,79	14,02	0,00	0,158	0,00	0,00	NIE
Czerniewice	22,79	2,52	13,10	8,76	0,000	0,00	0,00	NIE
Stawki	16,79	3,98	12,76	12,67	0,262	0,09	0,44	NIE
Podgórz	49,37	4,89	9,76	8,58	0,087	0,05	2,00	NIE
MIASTO	29,41	3,79	13,16	12,24	0,836	0,11	0,95	

Źródło: Opracowanie własne

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

tabela nr 12. Zbiorcze zestawienie analizy porównawczej degradacji społeczno-gospodarczej w jednostkach urbanistycznych Torunia (UWAGA: Kolor pomarańczowy oznacza wskaźnik gorszy niż dla województwa)

Dane za 2006r.	W1A	W2	W3	W4	Obszar mieszkalnictwa
Wrzosey	21,10	3,98	16,75	4,43	NIE
Bielany	16,88	2,49	13,46	12,34	NIE
Bydgoskie Przedmieście	41,31	4,81	10,59	20,41	NIE
Stare Miasto	122,74	6,41	29,49	90,95	TAK
Chelmińskie	24,58	3,12	13,34	2,25	NIE
Jakubskie	51,70	5,31	15,87	9,47	NIE
Mokre	33,52	2,86	14,13	10,43	NIE
Grębocin przy Lesie	13,71	6,29	38,94	16,82	NIE
Rubinkowo	13,53	3,03	10,30	7,54	NIE
Bielawy	21,93	3,59	16,25	10,97	NIE
Grębocin nad Strugą	41,05	2,94	6,78	12,05	NIE
Na Skarpie	5,05	3,66	10,04	2,93	NIE
Kaszczorek	10,66	1,79	14,02	0,00	NIE
Czerniewice	22,79	2,52	13,10	8,76	NIE
Stawki	16,79	3,98	12,76	12,67	NIE
Podgórz	49,37	4,89	9,76	8,58	NIE
WOJEWÓDZTWO	107	5,9	9	32,7	

Źródło: Opracowanie własne

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

rysunek nr 9. Granice obszaru objętego Lokalnym Programem Rewitalizacji dla obszaru Stare Miasto

Źródło: Miejska Pracownia Urbanistyczna w Toruniu

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

rysunek nr 10. Granice obszaru objętego Lokalnym Programem Rewitalizacji dla obszaru Bydgoskie Przedmieście

Źródło: Miejska Pracownia Urbanistyczna w Toruniu

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

tabela nr 13. Ulice obszarów wsparcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Ulica	Numery porządkowe	Jednostka urbanistyczna
ALEJA 500-LECIA TORUNIA	3-21, 22-24	Bydgoskie Przedmieście
ALEJA 500-LECIA TORUNIA	1, 2-20	
ALEJA JANA PAWŁA II	6-10	
ALEJA JANA PAWŁA II	2	
ASNYKA ADAMA		
BALONOWA		
BEMA JÓZEFA, gen.	91-131, 124-128	
BRONIEWSKIEGO WŁADYSŁAWA		
BULWAR FILADELFIJSKI	9-15, 20-28	
BYDGOSKA		
CHOPINA FRYDERYKA		
DANIELEWSKIEGO IGNACEGO		
DERDOWSKIEGO HIERONIMA		
FAŁATA JULIANA		
FREDRY ALEKSANDRA		
GAGARINA JURIJA	2-226	
JAROCZYŃSKIEGO MARIANA		
KASPROWICZA JANA		
KLONOWICA SEBASTIANA		
KOCHANOWSKIEGO JANA		
KONOPNICKIEJ MARII		
KRASIŃSKIEGO ZYGMUNTA		
KRASZEWSKIEGO JÓZEFA IGNACEGO	1-33	
KUJOTA STANISŁAWA, ks.		
LINDEGO SAMUELA BOGUMIŁA		
ŁUKASIEWICZA IGNACEGO		
MATEJKI JANA	15-51, 6-46	
MATEJKI JANA	1-13, 2-4	
MICKIEWICZA ADAMA		
MONIUSZKI STANISŁAWA	1-39a, 2-30	
PLAC BŁOGOSŁAWIONEGO KSIĘDZA PODHARCMISTRZA STEFANA WINCENTEGO FRELICHOWSKIEGO		
PLAC GENERAŁA PILOTA STANISŁAWA SKALSKIEGO		

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

PLAC PROF. ALFONSA HOFFMANA		Stare Miasto
POPIEŁUSZKI JERZEGO, ks.		
POPRZECZNA		
PRUSA BOLESŁAWA		
PRZY CEGIELNI		
PRZYBYSZEWSKIEGO STANISŁAWA		
REJA MIKOŁAJA		
REYMONTA WŁADYSŁAWA		
RONDO NIEPODLEGŁOŚCI		
RYBAKI		
SIENKIEWICZA HENRYKA		
SŁOWACKIEGO JULIUSZA		
STROMA		
STWOSZA WITA		
SZOSA BYDGOSKA	1-15, 2-30	
SZOSA OKRĘŻNA	6-46	
SZOSA OKRĘŻNA	2-4	
SZYMANOWSKIEGO KAROLA		
TUJAKOWSKIEGO ALOJZEGO		
WYCZÓŁKOWSKIEGO LEONA		
WYSPIAŃSKIEGO STANISŁAWA		
ŻEROMSKIEGO STEFANA		
ALEJA JANA PAWŁA II	1-7	
ALEJA SOLIDARNOŚCI		
BANKOWA		
BROWARNA		
BULWAR FILADELFIJSKI	1-7, 2-18	
CHEŁMIŃSKA		
CIASNA		
CZERWONA DROGA	1-11	
DĄBROWSKIEGO HENRYKA, gen.		
DOBRZYŃSKA		
DOMINIKAŃSKA		
DUCHA ŚWIĘTEGO		
FLISACZA		
FOSA STAROMIEJSKA		
FRANCISZKAŃSKA		
GREGORKIEWICZA KAZIMIERZA inż. arch.		
HORZYCY WILAMA		

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

JAGIEŁOŃCZYKA KAZIMIERZA	
JĘCZMIENNA	
KOPERNIKA MIKOŁAJA	
KRÓLOWEJ JADWIGI	
ŁAZIENNA	
MAŁE GARBARY	
MIĘDZYMURZE	
MOST PAULIŃSKI	
MOSTOWA	
ODRODZENIA	2-8
PANNY MARIII	
PIASTOWSKA	
PIEKARY	
PIERNIKARSKA	
PLAC 18 STYCZNIA	
PLAC ARTYLERII POLSKIEJ	
PLAC MARIANA RAPACKIEGO	
PLAC ŚW. KATARZYNY	
PLAC TEATRALNY	
PLAC ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO	
POD KRZYWĄ WIEŻĄ	
PODMURNA	
PONIATOWSKIEGO JÓZEFA	
PROSTA	
PRZEDZAMCZE	
RABIAŃSKA	
RÓŻANA	
RYNEK NOWOMIEJSKI	
RYNEK STAROMIEJSKI	
SKRZYŃSKIEGO STANISŁAWA, gen.	
STRUMYKOWA	
SUKIENNICZA	
SZCZYTNA	
SZEROKA	
SZEWSKA	
SZPITALNA	
SZUMANA LEONA	
ŚLIMAK GETYŃSKI	
ŚLUSARSKA	

ŚW. JAKUBA		
ŚW. JANA		
ŚW. KATARZYNY		
UNIWERSYTECKA		
WAŁY GEN. WŁADYSŁAWA SIKORSKIEGO		
WARSZAWSKA		
WIELKIE GARBARY		
WOLA ZAMKOWA		
WYSOKA		
ZASZPITALNA		
ZAUŁEK PROSOWY		
ŻEGLARSKA		

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Uwarunkowania i problemy obszarów wskazanych do rewitalizacji – diagnoza szczegółowa

3.3.1. Stare Miasto

Zespół Staromiejski Torunia jest jednym z najcenniejszych zespołów zabytkowych w Polsce. Obejmuje Stare i Nowe Miasto, z zachowanym prawie bez zmian XIII – wiecznym układem urbanistycznym. Wpisanie w roku 1997 Starego i Nowego Miasta oraz Zamku Krzyżackiego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO podniosło rangę Zespołu Staromiejskiego jako zabytku architektury o jednej z najwspanialszych panoram średniowiecznego miasta w Polsce.

Obszar o powierzchni 155 ha zamieszkuje 8840 osób. Zagęszczenie 57 osób/ha na Starym Mieście jest niższe tylko od zagęszczenia ludności na Rubinkowie, Chełmińskim i Bydgoskim Przedmieściu. Podstawowym uwarunkowaniem, mającym najważniejszy wpływ na formy zagospodarowania przestrzennego oraz jego funkcje użytkowania, jest centralne położenie w strukturze miejskiej i historyczny charakter zabudowy. Stare Miasto jest obszarem turystycznym, o dużym skupieniu działalności gospodarczej (handlowej i usługowej), miejscem pracy i stałego zamieszkania wielu osób.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Charakterystyczne miejsca Starego Miasta to m. in. ruiny Zamku Krzyżackiego (po lewej) i ul. Szeroka (po prawej)

Jak wynika z przeprowadzonych analiz, obszar ten dotknięty jest głównymi problemami społecznymi – bezrobociem, ubóstwem, wykroczeniami i łamaniem prawa i pod tymi względami zajmuje w sumie najwyższe miejsce w skali degradacji społecznej.

W celu poprawy tej sytuacji przygotowano szeroką paletę projektów skierowanych do lokalnej społeczności, zarówno o charakterze infrastrukturalnym, jak i społecznym, np.:

- „Rewitalizacja pomieszczeń po kotłowni na klub środowiskowy oraz remont elewacji i dachu budynku”
- „Adaptacja Zabytkowej Bramy Klasztornej na cele kulturalne, społeczne i gospodarcze”
- „Organizowanie Klubów Pracy dla mieszkańców obszarów rewitalizowanych”

Identyfikując problemy tego obszaru, na pierwsze miejsce wysuwa się wysokie zagrożenie porządku publicznego. Problemem większości polskich miast, w tym także Torunia, jest niskie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców oraz przestępczość osób nieletnich. Mieszkańcy narzekają głównie na zakłócenia ciszy nocnej. Do najczęściej popełnianych wykroczeń należą kradzieże kieszonkowe, napady oraz akty wandalizmu. Zmniejszenie liczby przestępstw i wykroczeń planuje się poprzez realizację projektu **„Rozbudowa i organizacja systemu monitoringu wizyjnego na obszarze Zespołu Staromiejskiego i Bydgoskiego Przedmieścia miasta Torunia”** dotyczącego rozbudowy funkcjonującego już systemu monitoringu wizyjnego na obszarze Zespołu Staromiejskiego, w skład którego wchodzi 33 miejsca monitorowane całodobowo przez kamery, centralny punkt archiwizacji i rejestracji oraz stanowisko operatorskie zlokalizowane w Centrum Zarządzania Kryzysowego. Przedsięwzięcia tego typu ułatwią kontrolę negatywnych zjawisk, przyczyniając się do poprawy poziomu bezpieczeństwa mieszkańców, a także turystów.

Równie istotnym przedsięwzięciem przyczyniającym się do częściowego rozwiązania problemu złego stanu nawierzchni głównych pieszych ciągów komunikacyjnych skutkujących obniżeniem estetyki toruńskiej Starówki jest **„Zagospodarowanie przestrzeni publicznej ulicy Szerokiej i**

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Królowej Jadwigi” zakładające m.in. wymianę nawierzchni reprezentacyjnego deptaka Starego Miasta. Przy okazji wymiany nawierzchni ulice zostaną również wzbogacone o stylowe oświetlenie i obiekty małej architektury. Opisane działania poprawią dostępność i wizerunek Starego Miasta niewątpliwie przekładając się na wzrost walorów turystycznych Torunia.

Większość mieszkań na obszarze Starego Miasta zlokalizowanych jest w zabytkowych kamienicach, będących we władaniu wspólnot mieszkaniowych i prywatnych właścicieli. Wiele z nich jest w bardzo złym stanie technicznym i wymaga gruntownych remontów. Niestety, koszty remontów przekraczają znacznie możliwości finansowe zarządców. Do tego dochodzą jeszcze m.in. kwestie związane z nieuregulowanym stanem prawnym kamienic i wymogiem ich ochrony konserwatorskiej. W efekcie nie podejmuje się gruntownych remontów, a tylko działania podstawowe, ograniczające się do najważniejszych prac. Dlatego w przestrzeni zabytkowej Starego Miasta, będącego dziedzictwem o światowym znaczeniu, można znaleźć obiekty zdekapitalizowane, dysharmonizujące z otoczeniem. Podstawowym problemem w tym kontekście jest zatem zły stan techniczny oraz niezadowalająca estetyka budynków i wiążąca się z tym niska jakość życia osób tam zamieszkujących. Olbrzymia luka remontowa jest konsekwencją zaniedbań z minionych lat, połączoną z powszechnym brakiem środków finansowych na odnowę budynków wspólnot mieszkaniowych.

Większość mieszkańców Starego Miasta wykorzystuje do ogrzewania mieszkań emisyjne źródła energii. W związku z tym wyraźnie zarysowuje się problem dotyczący zarówno niskiej efektywności energetycznej budynków, jak i degradacji kamienic, które ulegają zniszczeniu w wyniku osmoleń. Działania stricte termomodernizacyjne² są przedsięwzięciami bardzo kosztownymi, wymagającymi dużych nakładów finansowych. Z powodu niewystarczających środków na zapewnianie wkładu własnego przez wnioskodawców przy aplikowaniu o środki unijne, projekty ujęte w LPR-T dotyczą głównie zadań remontowych polegających na wymianie dachu, w ograniczonym zakresie stolarki okiennej i dociepleniu ścian.

Zły stan techniczny wielu obiektów architektonicznych widoczny jest zwłaszcza poza największymi i najbardziej reprezentacyjnymi ulicami. Koniecznym wydaje się więc przywrócenie

² Chodzi tu o działania termomodernizacyjne w rozumieniu Ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów, polegające na: ulepszeniu na skutek których następuje zmniejszenie rocznego zapotrzebowania na energię, którą zużywa się do ogrzewania i podgrzewania wody użytkowej, o 10 do 25%, w zależności od typu modernizacji i wcześniejszych usprawnień, ulepszeniu na skutek których o przynajmniej 25% zostaną zmniejszone roczne straty energii pierwotnej w lokalnym źródle ciepła i lokalnej sieci ciepłowniczej, zmniejszeniu kosztów zakupu ciepła dostarczanego do obiektu o co najmniej 20% w stosunku rocznym dzięki wykonaniu przyłączy technicznych do scentralizowanego źródła ciepła i likwidację lokalnego źródła ciepła, zamianie konwencjonalnych źródeł energii na odnawialne źródła niekonwencjonalne lub zastosowanie wysokosprawnej konwergencji.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

należytego stanu technicznego kamienic i poprawa wyglądu budynków. Pozwoli to na zmniejszenie wizualnego dysonansu pomiędzy poszczególnymi ulicami. Dlatego też w ramach LPR-T zaplanowano tak wiele projektów, mających na celu poprawę stanu budynków mieszkalnych.

Przykłady dwóch kamienic: przy ul. Dominikańskiej ...

... i przy ul. Wysokiej – słowo „zdekapitalizowane” wydaje się zbyt delikatne

Obiekty zabytkowe zlokalizowane na Starym Mieście stanowią w zdecydowanej większości zasób mieszkaniowy Starego Miasta. Około 97% spośród 566 obiektów o cennych wartościach historycznych Starego Miasta pełni funkcje mieszkalne. W złym stanie jest ok. 217 tych budynków. Tak oznaczony stan zachowania dotyczy ok. 240 obiektów mieszkalnych, zatem projekty z zakresu mieszkalnictwa w ok. 82% dotyczą budynków mieszkalnych posiadających walory historyczne, estetyczne i architektoniczne. Oprócz wysokiego stopnia dekapitalizacji zasobów mieszkaniowych, na Starym Mieście występuje także duża liczba zabytków wymagających interwencji konserwatorskiej i restauratorskiej ze względu na ich zły stan zachowania. Wiele miejsc Starówki posiada duży potencjał, który ze względu na ograniczone zasoby finansowe pozostaje ukryty i niewykorzystany. Dlatego wśród zadań ujętych w LPR-T przewiduje się uporządkowanie historycznej strefy ochrony konserwatorskiej poprzez zagospodarowanie dziedzińców i podwórzy kamienic, spożytkowanie ich przestrzeni do prowadzenia działalności kulturalnej i gospodarczej. Podjęcie odpowiednich kroków „naprawczych”, w tym adaptacji budynków na nowe cele, pozwoli poprawić stan zachowania Toruńskiej Starówki

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

wpisanej na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO i uchronić ją przed dalszą degradacją. Zachowanie cennej substancji zabytkowej przyczyni się do wzrostu wiedzy, szacunku i świadomości na temat historii miasta oraz tego, co dla Torunian i Torunia charakterystyczne. W ramach LPR-T zaplanowano projekty, za pomocą których prócz celów społecznych i mieszkaniowych, osiągnane będą również cele związane z poprawą stanu zachowania obiektów zabytkowych oraz ich przystosowaniem do nowych funkcji. Należą do nich m.in.:

- „Kompleksowy remont budynku Młodzieżowego Domu Kultury, ul. Przedzamcze 15 w Toruniu”
- „Modernizacja budynku przy ulicy Kopernika 27 – nowa siedziba TFPK Sp. z o.o.”
- „Wykonanie remontu konserwatorskiego i adaptacji na cele muzealne budynku przy ul. Franciszkańskiej 9 w Toruniu”
- „Restauracja Kościoła p.w. Św. Szczepana w Toruniu”
- „Rewitalizacja Dworu Artusa w Toruniu”
- „Adaptacja Zabytkowej Bramy Klasztornej na cele kulturalne, społeczne i gospodarcze”
- „Remont Dachów Dworu Mieszczańskiego w Toruniu”
- „Adaptacja Koszar Bramy Chełmińskiej na cele kulturalne”
- „Restauracja przejścia bramnego oraz dziedzińca przy oficynie kamienic przy Rynku Staromiejskim 32/33/34 w Toruniu – W cieniu Gotyku”.

Toruńskie centrum miasta od wielu lat pełni rolę ośrodka kulturalnego, jednak repertuar organizowanych tu imprez zmienił się nieznacznie. Stworzenie bazy infrastrukturalnej pod działalność kulturalną wpłynie na zwiększenie i urozmaicenie oferty inicjatyw artystycznych i tym samym przyczyni się do zachęcenia mieszkańców do uczestnictwa w działaniach z obszaru kultury oraz zwiększenia napływu turystów. Takie cele realizuje m.in. projekt **„Adaptacja Zabytkowej Baszty Gołębnik na pracownie artystyczne i siedziby organizacji pozarządowych prowadzących działalność w dziedzinie kultury”** oraz **„Adaptacja Zabytkowej Bramy Klasztornej na cele kulturalne, społeczne i gospodarcze”**. Wewnątrz odrestaurowanych zabytków znajdują się pracownie artystyczne oraz biura organizacji pozarządowych, zatem obok wzbogacenia oferty kulturalnej Starówki w wyniku realizacji przedsięwzięcia wzrośnie również aktywność organizacji pozarządowych.

Innym widocznym problemem jest zbyt mała liczba instytucji zapewniających właściwe warunki lokalowe, które umożliwiłyby prowadzenie różnorodnych form zajęć rozwijających zainteresowania artystyczne, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Modernizacja infrastruktury, w której prowadzona jest szeroko rozumiana działalność edukacyjna, wiąże się z przedstawieniem alternatywnych form spędzania wolnego czasu dzieciom zagrożonym wykluczeniem oraz z ich

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

aktywizacją kulturalną. Aby osiągnąć wymienione założenia, w ramach LPR-T planuje się realizację m.in. projektu: **„Kompleksowy remont budynku Młodzieżowego Domu Kultury, ul. Przedzamcze 15 w Toruniu”**. Opisane i wymienione przedsięwzięcie przyczyni się do zniwelowania zidentyfikowanych problemów związanych z niezadawalającym stanem technicznym obiektu o cennych walorach architektonicznych, w którym prowadzona jest działalność kulturalna i edukacyjna.

Z zestawień statystycznych wynika, że na 1000 osób zamieszkujących Stare Miasto blisko 123 ubiegało się w 2006 r. o pomoc społeczną. Bez pracy pozostaje 584 mieszkańców obszaru, co stanowi 9,5% osób w wieku produkcyjnym. Wśród ogółu bezrobotnych aż 404 osoby są zarejestrowane jako długotrwale bezrobotne. W wieku powyżej 50 lat jest 131 bezrobotnych, a 106 nie ukończyło 25 roku życia. Niepełnosprawni stanowią ok. 7% bezrobotnych. Mieszkańcy Starego Miasta czują swoją odrębność, jednak nie podkreślają, że w ich ocenie żyje się tu znacznie gorzej niż w innych rejonach Torunia. Do ulic zamieszkiwanych przez ludzi ubogich, według oceny badanych, należą: Prosta, Sukiennicza, Żeglarska, Mostowa, Piekary, Wola Zamkowa, Baszta na Żeglarskiej, Kopernika, Duchy Św., Chełmińska. Zidentyfikowanym problemem Starego Miasta jest wysoki poziom bezrobocia. Wiele osób unika zatrudnienia, obciążając miejskie systemy pomocy społecznej i odpowiednie służby. Osoby takie mają postawę roszczeniową wobec gminy i często przekazują ją swoim dzieciom. Trudność w podjęciu zatrudnienia wiąże się także z brakiem odpowiednich kwalifikacji. Aby przerwać to błędne koło, w LPR-T ujęto szereg projektów społecznych przeznaczonych dla osób zagrożonych wykluczeniem. Będą one polegać na podnoszeniu wielu przydatnych umiejętności poprzez uczestnictwo w kursach i różnego rodzaju szkoleniach umożliwiających funkcjonowanie na rynku pracy. Ponadto chcąc podnieść aktywność społeczno – gospodarczą lokalnych mieszkańców w ramach LPR-T planuje się organizowanie szkoleń w zakresie teoretycznych i praktycznych umiejętności prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz udzielanie bezpłatnych porad formalno – prawnych z tego zakresu. Zadania te będzie realizować spółka miejska – Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych.

Opisane powyżej problemy Starego Miasta są wywołane wieloma równolegle występującymi czynnikami. Niepodjęcie działań naprawczych może prowadzić do dalszej degradacji infrastrukturalnej, rozwoju patologii, zwiększonego obciążenia systemu pomocy społecznej, dziedziczenia szkodliwych postaw społecznych i wzrostu przestępczości, a także postępującego spadku aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców. Aby zapobiec negatywnym zjawiskom, wdrażane będą projekty, których celem będzie interwencja zarówno w sferę przestrzenną jak i społeczną. Aby utrzymać swoją rangę, Stare Miasto potrzebuje inwestycji pozwalających na pełniejsze wykorzystanie jego potencjału. W aspekcie przestrzennym obecne natężenie funkcji turystycznych nie wyczerpuje pełni możliwości, jakie daje zespół zabytkowej zabudowy wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Zidentyfikowane powyżej problemy planuje się rozwiązać poprzez sukcesywną realizację zapisanych w LPR-T projektów. Nie są to jednak jedyne negatywne zjawiska, które powinny zostać przedyskutowane i zniwelowane. Ze względu na ograniczone środki finansowe konieczny był wybór tylko niektórych propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Jednym z działań, które miasto planuje w przyszłości zrealizować jest zagospodarowanie Bulwaru Filadelfijskiego i wzmocnienie jego roli jako przestrzeni publicznej. Obszar ten ma również wielkie znaczenie rekreacyjne w skali całego miasta, a nie tylko dla najbliższego otoczenia. Należy więc dążyć do zachowania jego walorów środowiskowych i pełniejszego ich wykorzystania. Zaletą tego terenu jest przede wszystkim sama Wisła, ale istotne znaczenie mają także rozległe tereny zielone na zachód od mostu drogowego. Jest to problem, który można zdefiniować jako niewykorzystanie pełni zasobów przestrzennych dzielnicy i niedostateczne nasycenie formami przestrzennymi. Miasto, w ramach posiadanych środków, przeprowadziło już na terenie Bulwaru Filadelfijskiego działania związane z poprawą estetyki tego miejsca tj. remont nabrzeży wraz z małą architekturą.

Bulwar Filadelfijski (po lewej) i teren przy dworcu PKS (po prawej) – przykład już funkcjonującej przestrzeni publicznej oraz obszaru zupełnie niewykorzystanego do tego celu

W wyniku realizacji projektów na Starym Mieście osiągnięte zostaną wskaźniki produktu zaprezentowane w tabeli nr 14.

tabela nr 14. Wskaźniki produktu realizacji projektów rewitalizacyjnych na Starym Mieście

Wskaźnik	Wartości bazowe Rok 2006	Wartości docelowe Rok 2015	Źródło danych
Liczba zainstalowanych kamer wizyjnych	33 sztuki	70 sztuk	Wydział Ochrony Ludności, Wydział Inwestycji i Remontów/ Muzeum Okręgowe w Toruniu – Urząd Miasta Torunia, Cukiernia Lenkiewicz s. c.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Liczba odremontowanych/ zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej	26 sztuk	30 sztuk	Wydział Rozwoju i Programowania Europejskiego – Urząd Miasta Torunia
Liczba odrestaurowanych obiektów zabytkowych	0 sztuk	11 sztuk	Wojewódzki Konserwator Zabytków
Liczba wielorodzinnych budynków mieszkalnych poddanych renowacji	0 sztuk	64 sztuki	Wydział Rozwoju i Programowania Europejskiego – Urząd Miasta Torunia
Liczba budynków zaadaptowanych na cele użyteczności publicznej	0 sztuk	5 sztuk	Wydział Rozwoju i Programowania Europejskiego – Urząd Miasta Torunia
Liczba nowopowstałych/ wyremontowanych obiektów małej architektury	0 sztuk	45 sztuk	Miejski Zarząd Dróg, Biuro Toruńskiego Centrum Miasta, Wydział Inwestycji i Remontów/ Muzeum Okręgowe w Toruniu – Urząd Miasta Torunia, Cukiernia Lenkiewicz s. c.

Źródło: Opracowanie własne

Wymiernymi efektami realizacji projektów w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Torunia będą także:

- 1) poprawa stanu infrastruktury publicznej na terenie zrewitalizowanym – 17.348,98 m²,
- 2) poprawa stanu zachowania substancji zabytkowej – 6.229,50 m²,
- 3) polepszenie stanu technicznego budynków mieszkalnych nie będących zabytkami – 35.725,47 m²,
- 4) powstanie 11 dodatkowych miejsc pracy (liczonych jako nowopowstałe etaty).

3.3.2. Bydgoskie Przedmieście

Geneza powstania Bydgoskiego Przedmieścia sięga 1829 r., kiedy to powstało pierwsze zabudowane osiedle usytuowane poza granicami Starego Miasta. W XIX w. była to elegancka i prestiżowa dzielnica elit z ciekawą zabudową architektoniczną. Bydgoskie Przedmieście jest osiedlem, które po Starówce posiada największą liczbę obiektów zabytkowych. Dzielnica od zachodu graniczy z Portem Drzewnym, od północy z dzielnicą Bielany, od wschodu ze Starówką, a od południa – z Wisłą. Obszar zamieszkuje 28 810 osób. Przy powierzchni terenu równej 466 ha, zagęszczenie ludności wynosi 62 os./ha i jest jednym z najwyższych wskaźników w mieście.

Analizując uwarunkowania tego obszaru, za najważniejsze należy uznać jego duże zróżnicowanie przestrzenne (nadbrzeża Wisły, Park Miejski, historyczna zabudowa mieszkaniowa, nowsze bloki mieszkalne, przyszłe centrum handlowe), wynikające z przeszłości dzielnicy oraz

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

zachodnie położenie wzdłuż ważnego szlaku komunikacyjnego w kierunku Bydgoszczy (ul. Broniewskiego, ul. Mickiewicza i Szosa Bydgoska).

Dane dotyczące poziomu przestępczości i naruszeń prawa lokują Bydgoskie Przedmieście na drugim miejscu wśród dwudziestu zidentyfikowanych jednostek urbanistycznych Torunia. Mieszkańcy nie czują się bezpiecznie na tym obszarze. Problem ten potwierdzają prowadzone w minionych latach sondaże i konsultacje społeczne. W związku z tym jednym z celów rewitalizacji jest obniżenie negatywnych zjawisk społecznych – wykroczeń i rozbojów, które mają wpływ na taki stan. Realizacja projektu **„Rozbudowa i organizacja systemu monitoringu wizyjnego na obszarze Zespołu Staromiejskiego i Bydgoskiego Przedmieścia miasta Torunia”** jest jednym z działań, które ma za zadanie obniżyć poziom przestępczości i wysokiego zagrożenia porządku publicznego powodując jednocześnie, że Bydgoskie Przedmieście stanie się okolicą przyjazną zarówno dla lokalnej społeczności, jak i turystów odwiedzających Toruń.

Innym czynnikiem problematycznym jest nieodpowiednie dostosowanie głównej osi komunikacyjnej Bydgoskiego Przedmieścia do potrzeb pieszych oraz rozwiązania nie zapewniające bezkolizyjności w ruchu kołowym. W konsekwencji na jednej z głównych ulic tej dzielnicy dochodzi do dużej liczby wypadków drogowych. Z uwagi na połączenie z drogą krajową nr 80 prowadzącą w kierunku Bydgoszczy wielu kierowców wybiera ulicę Mickiewicza jako trasę przelotową. Korzystna lokalizacja ulicy niesie za sobą jednak wiele niedogodności. Średni dobowy ruch samochodów wynosi 10 tys. pojazdów na dobę, co w dużym stopniu zagraża pieszym i rowerzystom, a także samym kierowcom. Problem ten potwierdzają statystyki: według źródeł Wydziału Ruchu Drogowego, Komendy Miejskiej Policji, liczba wypadków i kolizji na Bydgoskim Przedmieściu wynosiła w 2006 r. 377 przypadków (na Starym Mieście 290). Realizacja projektu **„Zagospodarowanie przestrzeni publicznej ul. Mickiewicza w Toruniu”**, wpisanego w program rewitalizacji, ograniczy prędkość, z jaką poruszać się będą samochody, do 30 km/h. Przyczyni się to do ograniczenia emisji spalin i poprawy bezpieczeństwa użytkowników drogi, co bezpośrednio przełoży się na zmniejszenie liczby wypadków i kolizji drogowych. W 2006 roku na samej ulicy Mickiewicza wydarzyło się 49 przypadków kolizji i wypadków, co stanowi 13% wszystkich notowanych zdarzeń na obszarze Bydgoskiego Przedmieścia. Ponadto, w aktualnym stanie, przy wzmożonym ruchu samochodowym na ulicy jednokierunkowej i braku elementów małej architektury umożliwiających podziwianie historycznej zabudowy, takich jak ławki, nie jest możliwe odpowiednie zaprezentowanie zabytków Bydgoskiego Przedmieścia. Ubogie zagospodarowanie przestrzeni ulicy Mickiewicza zostanie zniwelowane poprzez wkomponowanie elementów zieleni, kwietników, czy małej architektury co w konsekwencji zwiększy estetykę tego rejonu i zachęci do spacerów oraz aktywnego spędzania wolnego czasu. Budowa ścieżki rowerowej, miejsc parkingowych i ułatwienie poruszania się pieszym umocni obraz dzielnicy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom i turystom. Dzięki poprawie estetyki przestrzeni ulicy Mickiewicza,

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

możliwe będzie podniesienie rangi zaniedbanego rejonu, który łącznie ze Starym Miastem stałby się wizytówką miasta i jego historii.

Problemy komunikacyjne dzielnicy to głównie ruch samochodowy na ul. Mickiewicza

Na Bydgoskim Przedmieściu znajdują się tereny o cennych walorach zabytkowych, historycznych oraz przestrzennych. Biorąc pod uwagę skromną ofertę kulturalną oraz niedostateczne zagospodarowanie tych obszarów, warto byłoby je przystosować na cele rekreacyjne. Społeczność Bydgoskiego Przedmieścia szczerzy się tym, że obszar ten jest jednym z najbardziej „zielonych” w mieście – znajduje się tu 56 ha parków przy 80 ha w całym Toruniu. Szczególną uwagę zwraca tu Park Miejski, będący najstarszym parkiem publicznym w Polsce. Park jest miejscem zabytkowym, zajmującym powierzchnię 25 ha. Występują w nim różnorodne gatunki drzew (65) i krzewów (30). W ramach LPR-T realizowany będzie projekt **„Rewitalizacja zabytkowego Parku Miejskiego na Bydgoskim Przedmieściu w Toruniu”** polegający na przywróceniu temu miejscu dawnej świetności poprzez odtworzenie i uzupełnienie elementów zagospodarowania terenu wraz z nadaniem im funkcji rekreacyjnych i kulturowych, a także gospodarczych, społecznych, edukacyjnych i turystycznych. W ramach projektu planuje się szereg działań modernizacyjno-remontowych tj. uzbrojenie terenu w sieć wodno-kanalizacyjną, budowę alejek, amfiteatru, elementów małej architektury, a także instalację dodatkowego oświetlenia oraz monitoringu wizyjnego. Dwa ostatnie elementy przyczynią się także do zwiększenia atrakcyjności Parku Miejskiego jako bezpiecznego miejsca dla aktywnego spędzenia wolnego czasu, w szczególności dla rodzin z dziećmi. Połączenie tego przedsięwzięcia z planowanym zagospodarowaniem terenów Fundacji Ducha pozwoli utworzyć ciekawy, nadwiślański trakt spacerowy. Uzupełnieniem tych zadań będzie zachowanie i uatrakcyjnienie

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

zabytkowego Ogrodu Zoobotanicznego poprzez modernizację i wprowadzenie elementów małej architektury (ławeczki, altanki, plac zabaw dla dzieci).

Niezwykłe miejsce nie tylko dla dzielnicy ale w całej strukturze miasta – Park Miejski. Sport i rekreacja, kultura i sztuka, edukacja i odpoczynek – dla mieszkańców, jak i dla turystów

Jedną z najpilniejszych do rozwiązania kwestii jest zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej oraz mała liczba placówek edukacyjnych i wychowawczych zlokalizowanych w tej części miasta, należy jak najszybciej poprawić ich stan techniczny oraz zwiększyć dostęp do nich, tworząc przykładowo nowe miejsca dla dzieci i młodzieży. Realizacja projektu **„Kompleksowy remont budynku Przedszkola nr 4, ul. Bydgoska 34 w Toruniu”** oraz utworzenie punktu przedszkolnego w siedzibie „Oratorium” przyczyni się do zmniejszenia nierówności w możliwości korzystania z edukacji i opieki. Na 100 mieszkańców Bydgoskiego Przedmieścia przypada zaledwie 2,5 miejsca w przedszkolach publicznych i niepublicznych. Kolejnym miejscem spędzania wolnego czasu, w szczególności dla dzieci i młodzieży z rejonu Bydgoskiego Przedmieścia jest infrastruktura sportowa I Liceum Ogólnokształcącego, z której będą mogły korzystać dzieci i młodzież zamieszkujący ten rejon.

Dekapitalizacja infrastruktury na Bydgoskim Przedmieściu uwidacznia się bardziej niż na Starym Mieście i dotyczy w zasadzie całości jego obszaru. Podstawowym problemem jest olbrzymia luka remontowa wiążąca się z niewydolnością finansową właścicieli nieruchomości. Na Bydgoskim Przedmieściu znajduje się 228 zabytków, z czego zdecydowana większość to budynki o cennej wartości historycznej pełniące funkcje mieszkalne. Aż 70% z nich jest w złym stanie technicznym. Pierwszym krokiem dla przywrócenia dawnej świetności tej dzielnicy, możliwym do zrealizowania w ramach Działania 7.1 będzie rewitalizacja dwóch terenów zielonych przylegających do obiektów zabytkowych na ulicy Mickiewicza 32 i ul. Bydgoskiej 90. Realizacja projektów wpisanych do LPR-T,

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

polegających na restauracji i konserwacji zabytkowych obiektów umożliwi rozpoczęcie procesu naprawczego dotyczącego złego stanu zachowania i niezadowalającej estetyki zabytkowej architektury, której grozi dalsza degradacja.

Zabytkowe szachulcowe kamienice przy ul. Bydgoskiej – rozpadające się świadectwa minionej świetności Bydgoskiego Przedmieścia

Istotnym problemem obszaru Bydgoskiego Przedmieścia jest wysoki poziom bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego, których przyczyną są m.in. niskie kwalifikacje bezrobotnych utrudniających znalezienie zatrudnienia i sprawne poruszanie się na rynku pracy. W 2006 r. odnotowano na tym terenie 1190 osób ubiegających się o pomoc społeczną (41 w przeliczeniu na 1000 osób). Bez pracy pozostawało 1569 osób, tj. 7,6% mieszkańców w wieku produkcyjnym. Wśród bezrobotnych osób ogółem 989 było zarejestrowanych jako bezrobotne długotrwale. W wieku powyżej 50 lat, czyli w tzw. wieku niemobilnym było 342 bezrobotnych. Wśród bezrobotnych, którzy nie ukończyli 25 roku życia były 274 osoby, a 7% to osoby niepełnosprawne. W badaniach wskazano, że na Bydgoskim Przedmieściu istnieją izolowane części rejonu, które uważa się za szczególnie dotknięte problemami degradacji społecznej. Te miejsca to przede wszystkim Koszary, Stare Rybaki, czy ulica Lindego. Osoby te to często bezrobotni i życiowo bezradni, korzystający z pomocy Caritasu. Aby zmniejszyć liczbę osób podlegających wykluczeniu społecznemu, do LPR-T włączono projekty społeczne zakładające stworzenie nowych miejsc pracy oraz organizowanie kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje umożliwiające funkcjonowanie na rynku pracy.

Dla przeciwdziałania problemom społecznym Bydgoskiego Przedmieścia przygotowano m.in. projekty:

- „Adaptacja nowych pomieszczeń wraz z wymianą powierzchni dachu budynku celem zwiększenia bazy edukacyjno - wychowawczej dla dzieci i młodzieży na Bydgoskim Przedmieściu przez Stowarzyszenie Opieki Nad Dziećmi Opuszczonymi pn. Oratorium im. bł. ks. Bronisława Markiewicza”

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

- „Rewitalizacja obiektów ośrodka rehabilitacyjnego oraz zagospodarowanie terenu Fundacji Ducha na Rzecz Rehabilitacji Naturalnej Osób Niepełnosprawnych”
- „Modernizacja i rozbudowa sali gimnastycznej I Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika w Toruniu”
- „Adaptacja budynku przy ul. Bydgoskiej 50, 52 na cele kulturalne, społeczne i gospodarcze”

Działaniem uzupełniającym była budowa w 2010 r. nowego boiska w ramach ogólnopolskiego programu Orlik 2012 w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów najbardziej problemowych tj. na przeciwko Koszar na ul. Mickiewicza.

W wyniku realizacji projektów na Bydgoskim Przedmieściu osiągnięte zostaną wskaźniki produktu zaprezentowane poniżej.

tabela nr 15. Wskaźniki produktu realizacji projektów rewitalizacyjnych na Bydgoskim Przedmieściu

Wskaźnik	Wartości bazowe Rok 2006	Wartości docelowe Rok 2015	Źródło danych
Liczba zainstalowanych kamer wizyjnych	0 sztuk	39 sztuk	Wydział Ochrony Ludności, Wydział Inwestycji i Remontów, Wydział Środowiska i Zieleni – Urząd Miasta Torunia
Liczba nowopowstałych/ przebudowanych miejsc parkingowych	0 sztuk	297 sztuk	Miejski Zarząd Dróg, Wydział Inwestycji i Remontów, Wydział Środowiska i Zieleni – Urząd Miasta Torunia
Liczba odrestaurowanych obiektów zabytkowych	0 sztuk	3 sztuki	Wojewódzki Konserwator Zabytków
Liczba obiektów poddanych renowacji i modernizacji w ramach rewitalizacji	0 sztuk	6 sztuk	Wydział Rozwoju i Programowania Europejskiego – Urząd Miasta Torunia
Liczba nowopowstałych/ wyremontowanych obiektów małej architektury	0 sztuk	147 sztuki	Miejski Zarząd Dróg, Ogród Zoobotaniczny, WM Mickiewicza 32, Wydział Inwestycji i Remontów, Wydział Środowiska i Zieleni – Urząd Miasta Torunia

Źródło: Opracowanie własne

Wymiernymi efektami realizacji projektów w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Torunia będą także:

- 1) poprawa stanu infrastruktury publicznej na terenie zrewitalizowanym – 378.212,90 m²,
- 2) poprawa stanu zachowania substancji zabytkowej – 250.879 m²,

3.4. Logika interwencji w obszarach wskazanych do rewitalizacji – zidentyfikowane cele rewitalizacji

Cele rewitalizacji bezpośrednio korespondują z opisanymi wcześniej problemami i odnoszą się do dwóch wzajemnie przenikających się sfer: przestrzenno - gospodarczej i społecznej. Głównym celem rewitalizacji jest poprawa funkcjonalności obszarów Starego Miasta i Bydgoskiego Przedmieścia w aspekcie infrastrukturalnym, gospodarczym i społecznym.

Cele rewitalizacji do osiągnięcia na obszarze Starego Miasta:

- ❖ **Poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i turystów** poprzez zmniejszenie liczby przestępstw i wykroczeń dzięki m.in. działaniom ułatwiającym kontrolę negatywnych zjawisk społecznych, tj. jak instalacja systemu monitoringu, budowa i remont oświetlenia;
- ❖ **Poprawa ładu przestrzennego i estetyki Starego Miasta** poprzez adaptacje obiektów na cele użyteczności publicznej, polepszenie stanu technicznego budynków, podniesienie ich wartości architektonicznej oraz walorów funkcjonalnych i estetycznych ulic, przeprowadzenie szeregu prac modernizacyjnych w kamienicach mieszkalnych;
- ❖ **Poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych** poprzez ich konserwację i restaurację oraz wykorzystanie ich na nowe cele: kulturalne, społeczne i gospodarcze;
- ❖ **Urozmaicenie oferty kulturalno-edukacyjno-artystycznej**, prowadzące do aktywizacji mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży;
- ❖ **Zwiększenie aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców Starego Miasta** głównie poprzez prowadzenie szkoleń w zakresie zdobywania teoretycznych i praktycznych umiejętności dotyczących prowadzenia własnej działalności;
- ❖ **Zmniejszenie negatywnych zjawisk społecznych**, w tym zmniejszenie liczby osób bezrobotnych i życiowo niezaradnych, poprzez organizowanie szkoleń, kursów i innych inicjatyw podnoszących kwalifikacje umożliwiające funkcjonowanie na rynku pracy i zapobiegające wykluczeniu społecznemu;

Cele rewitalizacji do osiągnięcia na obszarze Bydgoskiego Przedmieścia:

- ❖ **Poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i turystów** poprzez zmniejszenie liczby przestępstw i wykroczeń oraz kolizji i wypadków drogowych;
- ❖ **Poprawa ładu przestrzennego i estetyki Bydgoskiego Przedmieścia, m.in.** poprzez uporządkowanie historycznej strefy ochrony konserwatorskiej, zagospodarowanie terenów zielonych, przebudowę i budowę parkingów oraz obiektów małej architektury;

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

- ❖ **Zapewnienie dzieciom równego dostępu do edukacji i opieki** przez rozbudowę już istniejących oraz zakładanie nowych placówek opiekuńczych i wychowawczych;
- ❖ **Poprawa stanu technicznego budynków pełniących funkcje edukacyjno-wychowawczo-opiekuńcze;**
- ❖ **Poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych poprzez ich konserwację i restaurację;**
- ❖ **Zmniejszenie negatywnych zjawisk społecznych**, zmniejszenie liczby osób bezrobotnych i życiowo niezaradnych poprzez m.in. organizowanie szkoleń, kursów i innych inicjatyw podnoszących kwalifikacje umożliwiające funkcjonowanie na rynku pracy i zapobiegające wykluczeniu społecznemu;

Należy zaznaczyć, że cele rewitalizacji określone w każdej ze sfer nie stanowią pełnej listy celów, które powinny być osiągnięte dla wyprowadzenia obszarów Starego Miasta i Bydgoskiego Przedmieścia ze stanu kryzysowego. Przyjęto, że zawarta w opracowaniu lista obejmuje zamierzenia, które są priorytetowe do osiągnięcia w tej perspektywie finansowej, czyli do 2015 r.

Wszystkie założenia postawione w Programie Rewitalizacji przekładają się bezpośrednio na realizację głównego celu 7 osi priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego, jakim jest ożywienie gospodarcze i społeczne oraz odnowa infrastrukturalna i architektoniczno-urbanistyczna zdegradowanych części miast.

3.5. Kwantyfikacja wskaźników osiągniętych celów rewitalizacji

3.5.1. Stare Miasto

tabela nr 16. Wskaźniki monitorowania celów rewitalizacji na Starym Mieście

Wskaźnik	Wartości bazowe Rok 2006	Wartości docelowe Rok 2015	Źródło danych
Liczba przestępstw i wykroczeń	804 zdarzenia	764 zdarzenia	Komenda Miejska Policji
Liczba obiektów użyteczności publicznej w złym stanie technicznym	19 sztuk	17 sztuk	Wydział Rozwoju i Programowania Europejskiego – Urząd Miasta Torunia
Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym	283 sztuk	218 sztuk	Wojewódzki Konserwator Zabytków
Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z publicznych szkoleń dla podniesienia lub zmiany kwalifikacji	0 osób	200 osób	Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	404 osoby	395 osób	Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	1 085 osób	1 060 osób	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu
Liczba osób mieszkających na terenach objętych procesem rewitalizacji w ramach mieszkalnictwa	0 osób	1 327 osób	Wydział Rozwoju i Programowania Europejskiego – Urząd Miasta Torunia

Źródło: Opracowanie własne

Działania podjęte w ramach rewitalizacji na Starym Mieście przyczynią się do:

- 1) spadku liczby przestępstw i wykroczeń o 5%,
- 2) spadek liczby obiektów użyteczności publicznej w złym stanie technicznym o 10%,
- 3) spadek liczby obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym o 23%,
- 4) spadek liczby osób bezrobotnych o 2%,
- 5) spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej o 2,5%,
- 6) poprawa jakości życia mieszkańców Starego Miasta – 15%.

3.5.2. Bydgoskie Przedmieście

tabela nr 17. Wskaźniki monitorowania celów rewitalizacji na Bydgoskim Przedmieściu

Wskaźnik	Wartości bazowe Rok 2006	Wartości docelowe Rok 2015	Źródło danych
Liczba przestępstw i wykroczeń	588 zdarzenia	570 zdarzenia	Komenda Miejska Policji
Liczba wypadków i kolizji drogowych	49 zdarzeń	32 zdarzenia	Komenda Miejska Policji
Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym	160 sztuk	156 sztuk	Wojewódzki Konserwator Zabytków
Powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych na cele rekreacyjne	0 m ²	275 000 m ²	Wydział Środowiska i Zieleni – Urząd Miasta Torunia
Liczba obiektów użyteczności publicznej w złym stanie technicznym	9 sztuk	8 sztuk	Wydział Rozwoju i Programowania Europejskiego – Urząd Miasta Torunia
Liczba miejsc dla dzieci w placówkach prowadzących działalność opiekuńczo-wychowawczą	768 osób	828 osób	Wydział Edukacji – Urząd Miasta Torunia
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	989 osoby	965 osób	Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	1 085 osób	1 060 osób	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

Źródło: Opracowanie własne

Działania podjęte w ramach rewitalizacji na Bydgoskim Przedmieściu przyczynią się do:

- 1) spadku liczby przestępstw i wykroczeń o 3%,
- 2) spadek liczby wypadków i kolizji o 35%,
- 3) spadek liczby obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym o 2,5%,
- 4) spadek liczby obiektów użyteczności publicznej w złym stanie technicznym o 10%,
- 5) wzrost ilości miejsc dla dzieci w placówkach prowadzących działalność opiekuńczo – wychowawczą o 7%,
- 6) spadek liczby osób bezrobotnych o 2,5%,
- 7) spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej o 2,5%.

4. Plan finansowy realizacji działań

Plan finansowy realizacji działań został zaprezentowany w Załączniku nr 5 do Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015 pn. „Plan finansowy”.

5. System wdrażania

Projekty inwestycyjne realizowane w ramach rewitalizacji będą współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W zależności od typu beneficjenta wkład własny będzie pochodzić z budżetu miasta bądź środków własnych inwestora. Projekty społeczne natomiast dotowane będą m.in. z Europejskiego Funduszu Społecznego i budżetu Gminy.

5.1. Podstawa prawna dofinansowania projektów rewitalizacyjnych ze środków publicznych

5.1.1. Informacje wstępne

Wdrożenie projektów zakwalifikowanych do realizacji w ramach programu rewitalizacji może być prowadzone przez jednostkę samorządu terytorialnego na podstawie i w granicach prawa. Organy samorządu terytorialnego są związane zasadą legalności oraz jawności finansów publicznych, dlatego podstawą każdego wydatku musi być określony przepis prawa, a nie tylko program rewitalizacji.

Dlatego ważne jest, aby w opracowywanej procedurze wdrażania poszczególnych projektów uwzględniać przede wszystkim regulacje ustawowe, zwłaszcza te, które określają tryb wyłaniania, udzielania i rozliczania zadań, na które ma być udzielona dotacja z budżetu jednostki samorządu terytorialnego; przede wszystkim ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zawiera dyrektywy dotyczące ogłaszania konkursu i wyłaniania najlepszych ofert. A zatem tryb przeprowadzenia konkursu na projekty realizowane w obszarze rewitalizowanym, które będą dofinansowane na podstawie w/w ustawy, musi uwzględniać uwarunkowania prawne.

W przypadku dotacji udzielanych na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami trzeba mieć na uwadze, że procedura oceny wniosków o dotacje oraz ostateczna decyzja o przyznaniu dotacji należy tylko i wyłącznie do organu stanowiącego i wymaga formy uchwały.

Należy pamiętać, że w zakresie udzielonych dotacji zarówno organy władzy publicznej, jak i podmioty, które otrzymały dotacje są związane ustawą o finansach publicznych, jak i ustawą z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.).

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

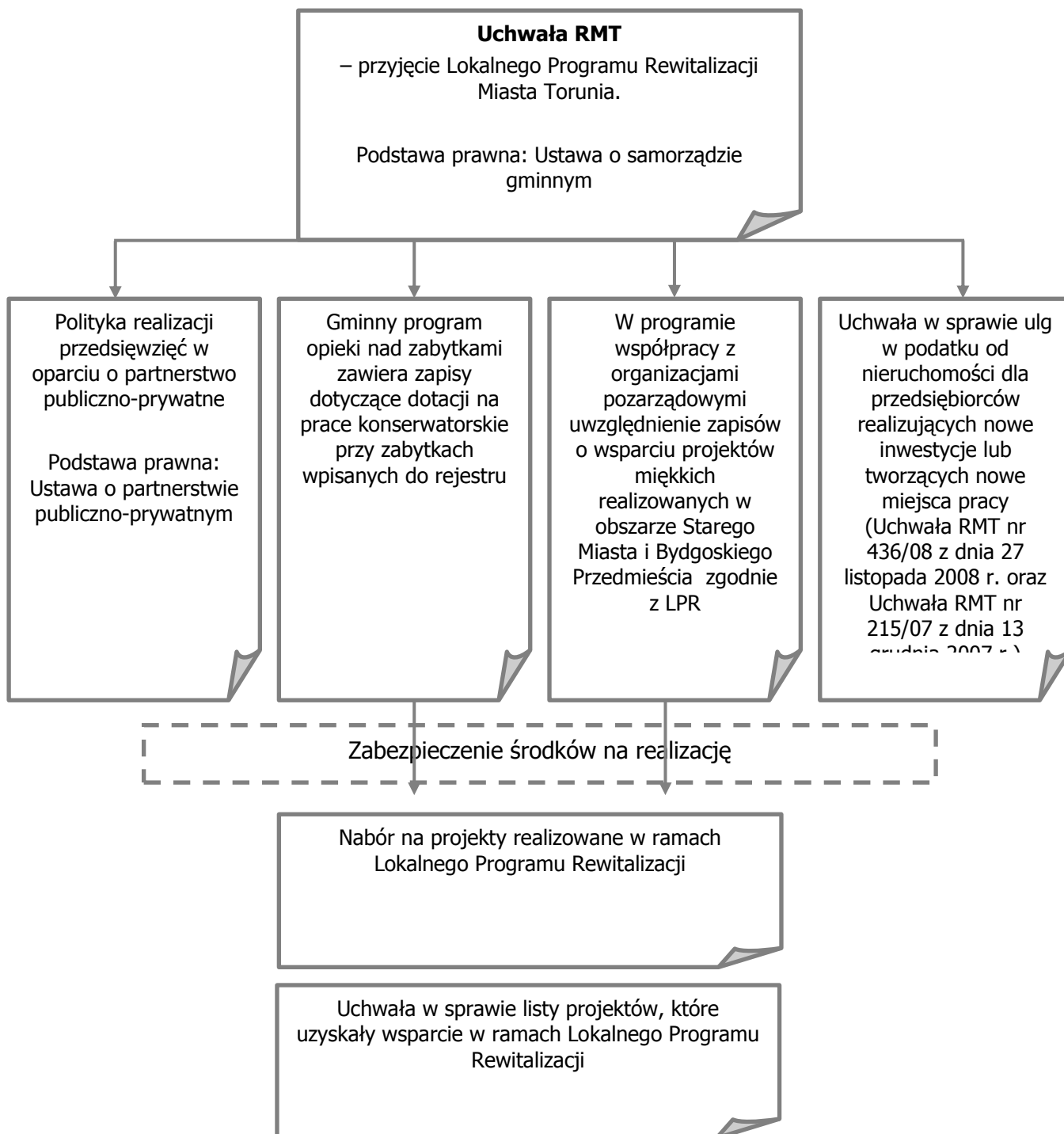
W związku z powyższym wydaje się uprawnione postawienie wniosku, że program rewitalizacji jako akt o naturze programowej i operacyjnej może określać tylko ogólne ramy dopuszczania złożonych wniosków do realizacji, gdyż z uwagi na dyscyplinę finansów publicznych i zasadę legalizmu obowiązującą organy władzy publicznej podstawą udzielania pomocy finansowej może być tylko przepis rangi ustawowej albo akt prawa miejscowego podjęty na podstawie i w granicach ustawowego upoważnienia, a postępowanie w sprawie udzielenia pomocy powinno być przeprowadzone w oparciu o dyrektywy ustawowe, jeżeli takie zostały przez prawodawcę ustalone, bądź o zasady zawarte w akcie prawa miejscowego.

Schemat nr 1 przedstawiony poniżej prezentuje ramy prawno-finansowe wdrożenia LPR-T w zakresie uprawnień Gminy.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

schemat nr 1. Ramy prawno-finansowe wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Torunia w zakresie uprawnień Gminy Miasta Toruń

Źródło: Opracowanie własne

5.1.2. Ustawa o finansach publicznych

Zgodnie z art. 221 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. nr 157, poz. 1240 ze zm.) podmioty, które nie są zaliczane do sektora finansów publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku, mogą otrzymywać z budżetu jednostki samorządu terytorialnego dotacje na cele publiczne związane z realizacją zadań tej jednostki, a także na dofinansowanie inwestycji związanych z realizacją tych zadań.

Tryb postępowania o udzielenie dotacji na inne zadania niż określone w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2010 r. nr 234, poz. 1536), sposób jej rozliczania oraz sposób kontroli wykonywania zleconego zadania określa w drodze uchwały organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, mając na uwadze zapewnienie jawności postępowania o udzielenie dotacji i jej rozliczenia.

5.1.3. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 ze zm.) w art. 81 przyznaje organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego kompetencję do udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

Istotne warunki:

- pierwszym krokiem jest podjęcie uchwały określającej zasady udzielania dotacji,
- organy samorządu powinny określić w uchwale budżetowej wielkość środków finansowych przeznaczonych na dofinansowanie tego rodzaju zadań,
- dotacje mogą być udzielane osobom fizycznym, prawnym oraz jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej, w tym przedsiębiorcom, posiadającym tytuł prawny do zabytku,
- samorząd może udzielić dotacji w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie określonych przez wnioskodawcę prac.

Osoba fizyczna, samorząd terytorialny lub jednostka organizacyjna mogą ubiegać się o dotację celową z budżetu państwa na dofinansowanie wykonania prac konserwatorskich, restauratorskich oraz na roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Warunkiem jest posiadanie prawa własności do zabytku (art. 73 ww. ustawy).

Dotacja może być udzielona przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub przez wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 74 ustawy).

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Dotacja może wynieść do 50% nakładów koniecznych, a jeżeli zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową albo wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, dotacja może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót. W przypadku, jeżeli stan zachowania zabytku, o którym mowa w ust. 1, wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, dotacja może być również udzielona do wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót (art. 78 ustawy).

5.1.4. Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych

Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tj. Dz. U. z 2010 r. br 95, poz. 613 ze zm.) w art. 7 ust. 3 przyznaje radzie gminy prawo do wprowadzenia zwolnień przedmiotowych w podatku od nieruchomości innych niż określone w ustawie oraz w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw.

Pojęcie nieruchomości obejmuje grunty, budynki oraz budowle.

Należy mieć na uwadze, że w większości przepis ten jest bazą do tworzenia aktów prawa miejscowego, na podstawie których przedsiębiorcy, którzy inwestują na terenie danej gminy, uzyskują ulgi w postaci zwolnień z podatku od nieruchomości.

Zgodnie z art. 20b ustawy uchwała powinna być podjęta z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (tj. Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404 ze zm.).

Uchwała uwzględniająca w swojej treści rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 lipca 2007 roku w sprawie udzielania przez gminy zwolnień od podatku od nieruchomości, stanowiących regionalną pomoc inwestycyjną, nie wymaga notyfikacji.

5.1.5. Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2010 r. nr 234, poz. 1536), Rada Miasta Torunia uchwała co roku program współpracy z organizacjami pozarządowymi, który stanowi podstawę do udzielania dotacji takim organizacjom na zadania wymienione w art. 4 ustawy. Regulacja ta przewiduje, że formami współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi może być:

- zlecanie organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie;
- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu zharmonizowania tych kierunków;
- konsultowanie z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, odpowiednio do zakresu ich działania, projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji;
- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych, podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej.

Ustawa określa, że organizacjami pozarządowymi są nie będące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nie posiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia, z wyjątkiem partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji, których jedynym fundatorem jest Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego, chyba że: przepisy odrębne stanowią inaczej, majątek tej fundacji nie jest w całości mieniem państwowym, mieniem komunalnym lub mieniem pochodzącym z finansowania środkami publicznymi w rozumieniu ustawy o finansach publicznych lub fundacja prowadzi działalność statutową w zakresie nauki, w szczególności na rzecz nauki, fundacji utworzonych przez partie polityczne, klubów sportowych będących spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. z 2001 r. Nr 81, poz. 889, z późn. zm.).

Na podstawie tej ustawy dotacje mogą być przyznawane także osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, stowarzyszeniom jednostek samorządu terytorialnego.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Katalog sfer współpracy określony w art. 4 jest na tyle szeroki, że daje możliwość wykorzystania tej regulacji ustawowej do realizacji projektów, które będą przewidziane w ramach programu rewitalizacji. Wymaga to przyjęcia przez radę gminy odpowiednio zredagowanego programu współpracy oraz uprzedniego zaplanowania odpowiednich środków w budżecie jednostki, a następnie ogłoszenia i przeprowadzenia konkursu ofert opartego na zasadzie równości, na realizację poszczególnych zadań.

Ustawa przewiduje możliwość wspierania realizacji części zadania przez organizację pozarządową. Jednostka samorządu terytorialnego udziela dotacji na realizację określonej części zadania a pozostałe środki finansowe pozyskiwane są przez oferenta z innych źródeł.

Rozliczenie dotacji odbywa się w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawę o finansach publicznych.

5.1.6. Ustawa o partnerstwie publiczno – prywatnym

Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (tj. Dz. U.2009 nr 19, poz. 100) zastąpiła mało praktyczną w realizacji Ustawę z dnia 25 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. Nr 169, poz. 1420) wprowadzając zmiany m.in. w zakresie procedury zawiązania partnerstwa.

Umowy zawierane w oparciu o procedurę określoną w tej ustawie pomiędzy jednostką samorządu terytorialnego a partnerem prywatnym, którym może być: przedsiębiorca, organizacja pozarządowa, kościół lub inny związek wyznaniowy, podmiot zagraniczny, jeżeli jest przedsiębiorcą w rozumieniu prawa kraju rejestracji i spełnia warunki do wykonywania w Rzeczypospolitej Polskiej działalności gospodarczej, mogą obejmować nie tylko bezpośrednie działania inwestycyjne, które dotyczą rewitalizacji objętego umową obszaru ale mogą też w swoim przedmiocie określać zobowiązania do opracowania dokumentów lub projektów, a także mogą dotyczyć zarządzania wyznaczonym obszarem.

W większości przypadków takiej współpracy sfera komercyjna na poziomie inwestycji łączy się ze sferą publiczną na poziomie celu publicznego, który ma być osiągnięty.

Budżet jednostki samorządu terytorialnego, która decyduje się na taką formę współpracy, powinien uwzględniać: wydatki na spłatę zobowiązań wynikających z umów o partnerstwie publiczno-prywatnym, skutki zaniechania, okresowego wstrzymania lub ograniczenia zakresu przedsięwzięcia realizowanego w ramach umów o partnerstwie publiczno-prywatnym, wydatki na odszkodowania dla partnerów prywatnych wynikające z umów o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Ustawa dopuszcza także udział budżetu państwa w finansowaniu przedsięwzięcia, jeżeli potrzeba taka wynika z analizy sporządzonej przez jednostkę publiczną.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Przy takiej formie realizacji wyznaczonych zadań w grę wchodzi stosowanie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych.

5.1.7. Pomoc publiczna

Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego, do którego należy podejmowanie decyzji w indywidualnych sprawach, powinien brać pod uwagę zasady udzielania pomocy publicznej przedsiębiorcom, w tym pomocy de minimis. Wartość pomocy udzielonej przedsiębiorcy w ciągu roku budżetowego, łącznie z wartością pomocy udzielonej przedsiębiorcy udzielonej w ciągu ostatnich dwóch lat poprzedzających nie może przekroczyć równowartości 200 tys. euro. Organ powinien uwzględnić każdą pomoc jaką przedsiębiorca otrzymał co do tych samych kosztów kwalifikowanych.

5.2. Zasady naboru projektów rewitalizacyjnych

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia będzie realizowany za pomocą projektów inwestycyjnych i nieinwestycyjnych (tzw. społecznych lub miękkich).

O dofinansowanie w ramach rewitalizacji mogą starać się poszczególne typy beneficjentów wymienione w Wytycznych dotyczących przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Na listę projektów rewitalizacyjnych mogą zostać wpisane projekty, które są zgodne z założeniami LPR-T i które otrzymały pozytywną rekomendację Komisji Oceniającej Projekty. Lista projektów będzie aktualizowana nie rzadziej niż raz na dwa lata, każda aktualizacja będzie kończyła się przyjęciem dokumentu przez Radę Miasta Torunia.

Projekty, które znalazły się w Lokalnym Programie Rewitalizacji lub też zostaną wpisane w ramach jego aktualizacji, muszą spełniać następujące kryteria zgodności.

Kryteria zgodności z Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Torunia

Etap oceny formalnej:

- Zgodność typu projektu i typu beneficjenta;
- Zgodność z celami rewitalizacji w poszczególnych obszarach wsparcia;
- Prawidłowy okres realizacji;
- Zgodność z zakresem interwencji.

Pierwszy nabór projektów rozpoczął się 9 lutego 2009 r. i trwał do 10 kwietnia 2009 r. Szczegółowy opis jego przebiegu został przedstawiony w Załączniku nr 2.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Kolejne ogłoszenia o naborze projektów do Lokalnego Programu Rewitalizacji mogą pojawić się m.in. w przypadku uwolnienia się odpowiedniej puli środków finansowych, np. z oszczędności poprzetargowych lub rezygnacji projektodawcy z realizacji przedsięwzięcia.

Przykładowa karta projektu:

Data sporządzenia opisu projektu
Podmiot zgłaszający projekt
Nazwa projektu
Koszt całkowity projektu w zł
Źródła finansowania projektu w %
<ul style="list-style-type: none">- Środki własne (wnioskodawcy):- Środki RPO (EFRR):- Środki inne (np. prywatne, WFOŚ, środki budżetu państwa, województwa, itd.):
Zwięzły opis projektu (maks 2 strony A4)
Produkty projektu
-
Rezultaty projektu
-
Podmiot zarządzający i sposób realizacji projektu

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Podmiot zarządzający projektowanym przedsięwzięciem po jego zrealizowaniu
Właściciel/właściciele nieruchomości
Harmonogram działań (etap, termin)
Etap (nazwa etapu): (termin)
Etap (nazwa etapu): (termin)
Przewidywany termin rozpoczęcia realizacji projektu
Przewidywany termin zakończenia realizacji projektu
Osoba mogąca udzielić informacji na temat projektu

Następne nabory będą składać się z dwóch etapów oceny. Wstępna selekcja wniosków składanych w ramach LPR-T dla Starego Miasta będzie zadaniem WRiPE oraz Biura Toruńskiego Centrum Miasta. Monitorowanie celów rewitalizacji oraz aktualizacja list projektów na obszarze Bydgoskiego Przedmieścia, należy do obowiązków Zespołu ds. rewitalizacji Bydgoskiego Przedmieścia powołanego Zarządzeniem Nr 318 Prezydenta Miasta Torunia z dnia 16 września 2009 r. Ostateczna decyzja dotycząca dofinansowania w ramach LPR-T będzie podejmowana przez Radę Miasta w drodze uchwały.

Do kryteriów oceny merytorycznej i strategicznej należą m.in.:

- Osiągany efekt łączenia działań z różnych sfer tematycznych;
- Oddziaływanie na jak największą liczbę mieszkańców obszaru rewitalizacji (i miasta);
- Realizacja projektu w partnerstwie z innymi podmiotami również realizującymi projekty w obszarze rewitalizacji;
- Wartości wskaźników;
- Powiązanie z innymi projektami;
- Udział środków własnych.

5.3. Zasady finansowania projektów wspierających proces rewitalizacji finansowanych z innych źródeł niż RPO WKP

5.3.1. Dotacje dla organizacji pozarządowych

Gmina Miasta Toruń co roku ogłasza otwarty konkurs na podstawie „Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”, na realizację zadań gminy w zakresie:

- wspierania rozwoju kultury i ochrony jej dóbr oraz podtrzymywania tradycji narodowej,
- profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania patologiom społecznym,
- ochrony i promocji zdrowia,
- działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz wyrównywania szans kobiet w życiu społecznym i zawodowym,
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, turystyki i krajoznawstwa,
- wspierania edukacji i wychowania,
- działań na rzecz integracji europejskiej, rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami,
- przeciwdziałania bezrobociu i wspierania przedsiębiorczości,
- działań wspomagających rozwój demokracji oraz praw człowieka,
- dofinansowanie wkładu własnego do projektów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych o podobnym charakterze na realizację zadań własnych Gminy Miasta Toruń,
- działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechniania i wdrażania nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej.
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- działań na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkujących obszary Starego Miasta i Bydgoskiego Przedmieścia.

Od 2010 r. do karty oceny projektu wprowadzono zmiany. Projektom zakładającym m.in. zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego, poziomu długotrwałego bezrobocia, poziomu przestępczości i naruszeń prawa oraz zwiększenie poziomu aktywności gospodarczej, które będą realizowane na rzecz mieszkańców Starego Miasta i Bydgoskiego Przedmieścia, przyznawane będą dodatkowe punkty.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Miasto na realizację projektów miękkich będzie przeznaczać głównie środki budżetu miasta i będą one wyodrębnione w rocznych budżetach. Ponadto zapisy dotyczące wspierania działań rewitalizacyjnych zostaną ujęte w „Programie Współpracy Gminy Miasta Toruń z organizacjami pozarządowymi oraz osobami prawnymi i jednostkami organizacyjnymi działającymi na podstawie przepisów o stosunku państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego i stowarzyszeniami jednostek samorządu terytorialnego na rok 2010” oraz na lata kolejne, a także w Wieloletnim Programie Współpracy Gminy Miasta Toruń z organizacjami pozarządowymi.

Rozliczenie projektu będzie odbywać się po jego realizacji. Finansowanie będzie oparte na zasadzie refundacji lub też zaliczkowaniu. Rozliczenie rzeczowe i finansowe projektu będzie wykonywane przez wydział merytoryczny Urzędu Miasta Torunia, który udzielił dotacji.

Innym sposobem na realizację projektów miękkich na obszarach rewitalizowanych będzie wsparcie udzielane przez samorząd lokalny poprzez rekomendację projektów. Rekomendacja będzie udzielana na wniosek beneficjenta w formie pisma polecającego i zaświadczonego zgodność z Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Torunia.

5.3.2. Dotacje na prace konserwatorskie

Drugim konkursem, który Gmina Miasta Toruń corocznie ogłasza, jest konkurs na dotacje konserwatorskie zabytku wpisanego do rejestru.

Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane może obejmować nakłady konieczne m. in. na:

- 1) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
- 2) przeprowadzenie badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych;
- 3) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
- 4) opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
- 5) zabezpieczenie, zachowanie i utwalenie substancji zabytku;
- 6) stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
- 7) odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
- 8) odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

- 9) działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- 10) zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Wnioski o udzielenie dotacji składa się do dnia 28 lutego roku, w którym dotacja ma być udzielona oraz do 30 kwietnia, jeżeli nie rozdzielono wszystkich środków przeznaczonych na dotacje w pierwszym naborze. Wnioski składa się w Biurze Miejskiego Konserwatora Zabytków w Toruniu i są one oceniane przez Komisję powołaną Zarządzeniem przez Prezydenta Miasta Torunia. Wysokość środków przeznaczonych na dotacje ustalana jest corocznie w budżecie miasta. O przyznaniu dotacji oraz jej wysokości decyduje Rada Miasta Torunia w drodze uchwały na wniosek Prezydenta Miasta Torunia.

Planuje się, że wsparcie w ramach dotacji konserwatorskich uzyskają w szczególności te podmioty, które swoimi działaniami będą uzupełniać przedsięwzięcia realizowane w ramach rewitalizacji bądź mieszkalnictwa (np. poprzez konserwację kamienic przylegających do obiektów wpisanych do LPR-T lub w ich pobliżu).

Rozliczenie projektu będzie odbywać się po jego realizacji. Finansowanie będzie oparte na zasadzie refundacji lub na wniosek beneficjenta w formie zaliczki. Rozliczenie rzeczowe i finansowe projektu będzie wykonywane przez Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków.

Dzięki wdrożeniu takiego systemu rewitalizacja zdegradowanego obszaru Torunia stanie się rzeczywistym procesem, w który zostaną włączeni wszyscy interesariusze odnowy wybranego obszaru miasta. W pulę środków na rewitalizację wlicza się również środki niezbędne do pokrycia wkładu własnego dla projektów realizowanych ze źródeł zewnętrznych.

5.4. Zasady monitorowania realizacji projektów rewitalizacyjnych

Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie dokonywany raz w roku. Jednostką odpowiedzialną za ten proces będzie Wydział Rozwoju i Programowania Europejskiego Urzędu Miasta Torunia przy wsparciu Biura Toruńskiego Centrum Miasta oraz Zespołu ds. Rewitalizacji Bydgoskiego Przedmieścia. Kontrola poprawności procesu rewitalizacji będzie odbywać się poprzez monitorowanie efektów i celów założonych we wdrażanych projektach.

Wydział Rozwoju i Programowania Europejskiego będzie odpowiedzialny za przygotowanie Roczego sprawozdania z monitoringu Programu. Sprawozdanie będzie przekazywane Prezydentowi, Radzie Miasta, oraz Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Kujawsko – Pomorskiego. Sprawozdanie stanie się m.in. podstawą do podejmowania decyzji dotyczących finansowania działań rewitalizacyjnych.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Wszystkie podmioty, które otrzymają dofinansowanie w ramach LPR-T będą zobowiązane do składania informacji miesięcznej, a także szczegółowego rozliczenia końcowego. Zadaniem Wydziału Rozwoju i Programowania Europejskiego będzie agregowanie raportów monitoringowych z projektów w jeden raport i przeprowadzanie co roku monitoringu Programu i przygotowanie raportu zawierającego:

- zestawienie zadań zaplanowanych na dany rok, wykonanych, niewykonanych, zaplanowanych na kolejny rok;
- zestawienie wskaźników do osiągnięcia w zadaniach wykonanych i niewykonanych;
- zestawienie wskaźników osiągniętych w zadaniach wykonanych;
- zestawienie odchyleń od planów;
- informację merytoryczną na temat realizacji zadań i wykonanych wskaźników, w tym informacje na temat problemów w realizacji zadań i przyczyn niewykonania zadań;
- zestawienie finansowe wykonanych zadań.

Wyniki monitoringu będą publikowane na stronach internetowych Urzędu Miasta Torunia.

Aby usprawnić proces m.in. wydatkowania środków finansowych, Prezydent Miasta Torunia na podstawie wniosków z przeprowadzonego monitoringu LPR-T będzie mógł:

- w przypadku pojawienia się oszczędności przetargowych – dokonać zmiany procentowej wysokości dofinansowania w ramach projektu, przy zachowaniu jego niezmięionej wartości kwotowej,
- zmienić kwotę wartości całkowitej projektu, jeśli zmiana ta nie spowoduje zmiany wysokości dofinansowania przewidzianego dla projektu.

Decyzje te Prezydent będzie mógł podejmować bez konieczności ich zatwierdzenia przez Radę Miasta Torunia.

Zakłada się, że WRiPE, BTCM oraz Zespół ds. Rewitalizacji Bydgoskiego Przedmieścia będą zaangażowane zarówno w ocenę projektów rewitalizacyjnych w nowym naborze projektów, jak i w monitorowanie realizacji projektów już zgłoszonych.

5.5. System zarządzania rewitalizacją. Koordynacja rewitalizacji

Zakłada się, że proces rewitalizacji będzie koordynowany przez Urząd Miasta. Wynika to przede wszystkim z faktu, że samorząd prawdopodobnie zaangażowany będzie w wiele projektów rewitalizacyjnych, ponadto jest właścicielem znacznego majątku na obszarach Starego Miasta i Bydgoskiego Przedmieścia oraz opracowuje Lokalny Program Rewitalizacji, który będzie służyć jako narzędzie zarządzania procesem rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie dokonywany raz w roku. Jednostką odpowiedzialną za ten proces będzie Wydział Rozwoju i Programowania Europejskiego przy wsparciu Biura Toruńskiego Centrum Miasta oraz Zespołu ds. Rewitalizacji Bydgoskiego Przedmieścia. Kontrola poprawności procesu rewitalizacji będzie odbywać się poprzez monitorowanie efektów i celów założonych we wdrażanych projektach.

Biuro Toruńskiego Centrum Miasta zostało powołane jako wyodrębniona w strukturze miasta jednostka, której zadania związane są z zarządzaniem potencjałem centrum miasta. BTCM posiada na tym obszarze swoją siedzibę, prowadząc z mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi liczne konsultacje w sprawach związanych z rozwojem Starówki, czy koordynując realizację głównych przedsięwzięć inwestycyjnych na tym obszarze.

Zespół ds. Rewitalizacji Bydgoskiego Przedmieścia został powołany Zarządzeniem Nr 318 Prezydenta Miasta Torunia z dnia 16.09.2009 r. Składa się z siedemnastu osób, a do jego zadań będzie należeć:

- praca nad aktualizacją i oceną Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- przygotowanie naboru wniosków dla projektów w ramach LPR-T,
- zaopiniowanie zgłoszonych projektów w ramach naboru,
- zbieranie danych niezbędnych do monitorowania LPR-T,
- współpraca przy promocji LPR-T.

Mówiąc o jednostce zarządzania rewitalizacją, ma się na myśli wymienione powyżej jednostki, których współpraca będzie koordynowana przez Wydział Rozwoju i Programowania Europejskiego. Wspólne działania będą polegać na:

- wymianie doświadczeń,
- opracowywaniu dokumentów towarzyszących LPR-T,
- wdrażaniu procedur formalnych dotyczących wdrażania LPR-T,
- organizowaniu wspólnych dla obu obszarów projektów,
- innym, istotnym dla zachowania spójności LPR-T i systemu wdrażania programu.

Jednostka zarządzająca rewitalizacją będzie posiadać swobodę w zakresie realizacji zadań związanych z:

- oceną formalną wniosków o dofinansowanie z budżetu miasta projektów rewitalizacyjnych podmiotów zewnętrznych,
- uczestnictwem w ocenie merytorycznej wniosków o dofinansowanie z budżetu miasta projektów rewitalizacyjnych podmiotów zewnętrznych,

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

- prowadzeniem rozmów i współpracy z partnerami społecznymi (mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami) w zakresie rewitalizacji obszarów wsparcia,
- prowadzeniem prac i inicjowania projektów rewitalizacyjnych gminnych oraz projektów wspólnie realizowanych przez gminę i partnerów społecznych oraz inne podmioty,
- nadzorowaniem i monitorowaniem realizacji projektów rewitalizacyjnych,
- promowaniem efektów rewitalizacji obszarów wsparcia,
- prowadzeniem public relations w zakresie rewitalizacji obszarów wsparcia.

6. Plan promocji LPR-T oraz projektów realizowanych w ramach rewitalizacji. Propozycja systemu komunikacji społecznej

6.1. *Wstęp – uzasadnienie podjęcia działań promocyjnych*

Wdrażanie celów ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Torunia będzie mało skuteczne bez odpowiedniej promocji towarzyszącej realizacji postanowień zawartych w dokumencie. Celem działań informacyjnych i promocyjnych prowadzonych przez beneficjentów jest zwiększenie świadomości opinii publicznej na temat udziału środków Unii Europejskiej w projektach realizowanych w ramach RPO WK-P. Ponadto intencją takich działań jest zwiększenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat celów i korzyści wynikających z wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

6.2. *Cele promocji i mierniki osiągnięcia założonych celów*

W odniesieniu do założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Torunia należy zdefiniować następujące cele promocji programu i projektów rewitalizacyjnych:

- Zbudować jasny i czytelny przekaz odnośnie założeń wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Torunia i sposobów włączenia się w proces rewitalizacji Starego Miasta i Bydgoskiego Przedmieścia,
- Zachęcić podmioty zewnętrzne do realizacji projektów rewitalizacyjnych na obszarze Starego Miasta i Bydgoskiego Przedmieścia,
- Stworzyć wizerunek rewitalizowanego Starego Miasta i Bydgoskiego Przedmieścia jako przestrzeni atrakcyjnej pod względem inwestycyjnym, turystycznym oraz rekreacyjnym.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015

Miernikami osiągnięcia założonych celów promocji będą:

- Liczba uczestników reprezentujących podmioty zewnętrzne (mieszkańcy, organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy) uczestniczących w spotkaniach konsultacyjnych i konferencjach organizowanych przez Gminę w zakresie rewitalizacji,
- Liczba projektów rewitalizacyjnych,
- Liczba nowych inwestycji podejmowanych na obszarze Starego Miasta i Bydgoskiego Przedmieścia,
- Liczba turystów odwiedzających obszary objęte wsparciem.

6.3. Adresaci promocji

Adresami promocji będą następujące grupy:

- mieszkańcy Starego Miasta i Bydgoskiego Przedmieścia, w tym również młodzież – szczególnie studenci toruńskich uczelni,
- organizacje pozarządowe działające na terenie miasta Torunia,
- wspólnoty mieszkaniowe,
- przedsiębiorcy toruńscy i inwestorzy zewnętrzni,
- turyści.

6.4. Argumenty strategii promocji

Strategia promocji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Torunia i projektów rewitalizacyjnych powinna zostać oparta na argumente, iż podejmowane przez Gminę oraz podmioty zewnętrzne działania, dają efekt podniesienia atrakcyjności przestrzeni publicznych. Obszary te stają się interesującym miejscem do spędzania wolnego czasu, atrakcyjnym obszarem inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej, miejscem handlu i bogatej oferty usług wyższego rzędu, obszarem o dużej wartości kulturowej i atrakcyjnym turystycznie posiadającym wiele elementów lokalnej specyfiki i dobrze kojarzącego się „klimatu”.

Argumentem strategii promocji będzie również przekonanie, iż włączenie się w rewitalizację Starego Miasta i Bydgoskiego Przedmieścia, w tym również w odnowę społeczną i gospodarczą, jest wyznacznikiem wysokiego poziomu lokalnej tożsamości i patriotyzmu. Podmioty zewnętrzne przystępujące do partnerskiego działania będą przekonane, że działają w interesie wspólnoty lokalnej, jednocześnie ją umacniając.

6.5. Rodzaje i środki promocji

Ze względu na specyfikę przedmiotu promocji, jakim jest Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia oraz projektów rewitalizacyjnych, wybrano następujące rodzaje promocji:

- public relations (propozycje systemu komunikacji społecznej) – działania PR będą odnosić się do reprezentanta Gminy odpowiedzialnego za koordynację działań rewitalizacyjnych (BTCM, WRiPE oraz Zespołu ds. Rewitalizacji Bydgoskiego Przedmieścia). Celem szczegółowym public relations będzie stworzenie przyjaznego dla odbiorców kanału komunikacji oraz zdobycie zaufania podmiotów zewnętrznych w aspekcie prowadzonych działań koordynujących wdrażanie LPR-T. Środkami public relations będą stałe kontakty z mediami, redagowanie tekstów do prasy oraz portali internetowych poświęconych miastu, organizowanie konferencji prasowych oraz redagowanie komunikatów dla mediów, prowadzenie serwisu internetowego poświęconego rewitalizacji dla mieszkańców i wszystkich zainteresowanych rewitalizacją Starego Miasta i Bydgoskiego Przedmieścia. Zakłada się również, iż przedstawiciele jednostek zarządzających rewitalizacją będą brać udział w imprezach (konferencjach, sympozjach) o zasięgu ponadlokalnym dotyczących rewitalizacji i jej koordynacji. W tym zakresie należy również przewidzieć działania wystawiennicze;
- spotkania konsultacyjne, konferencje – będą organizowane w okresie aktualizacji LPR-T i ogłaszania naborów na projekty rewitalizacyjne;
- kampanie reklamowe – środkami kampanii reklamowych będą przede wszystkim ulotki i moduły reklamowe w prasie oraz Internecie.

6.6. Budżet promocji, realizator oraz częstotliwość podejmowania działań promocyjnych

Nakłady na promocję zostaną określone przez jednostki zarządzania rewitalizacją. Działania w zakresie public relations z założenia będą realizowane permanentnie. Spotkania konsultacyjne będą organizowane w okresie ogłaszania naborów rewitalizacyjnych. Konferencje będą organizowane przynajmniej raz na dwa lata. Kampanie reklamowe będą uruchamiane w ramach realizowanych projektów rewitalizacyjnych.